

glasilo

vrhovnega sveta

leto XCIV maj–avgust 2013

416

Pascual Chávez

**Poklicanost in formacija,
dar in naloga**

Pascual Chávez

POKLICANOST IN FORMACIJA, DAR IN NALOGA

Pascual Chávez

POKLICANOST IN FORMACIJA, DAR IN NALOGA

GVS 416

Naslov izvirnika

Vocazione e formazione: dono e compito

Atti del Consiglio Generale (Glasilo vrhovnega sveta)
leto XCIV maj–avgust 2013, št. 416

Atti del Consiglio Generale je uradni organ animacije
in obveščanja za salezijansko družbo

Prevedel: Alojzij Slavko Snoj

Uredil: Marjan Lamovšek

Računalniški prelom: Marjan Lamovšek

Izdal in razmnožil
Salezijanski inšpektorat, Ljubljana

Namesto rokopisa za člane salezijanske družbe
Ljubljana, 2013

»Jezus je osebno poklical svoje apostole, da bi bili z njim in da bi jih poslal oznanjat evangelij. S potrpežljivo ljubeznijo jih je pripravil in jim dal Svetega Duha, da bi jih vodil k polnosti resnice. On kliče tudi nas, da bi v Cerkvi uresničevali načrt našega ustanovnika kot apostoli mladih. Na ta klic odgovarjamo s prizadevanjem za ustrezno in trajno oblikovanje, za kar daje Gospod vsak dan svojo milost« (K 96).

Rim, velika noč, 31. marca 2013

Dragi sobratje!

Že dolgo časa želim z vami podeliti svoje razglabljanje o poklicanosti in formaciji. Danes morem končno to uresničiti s pismom, s katerim želim osvetliti lepoto in zahtevnost naše poklicanosti in formacije in obenem sedanje okoliščine psihološke krhkosti, poklicno omahljivost in nravni relativizem, ki se v Družbi kažejo skoraj povsod. Take okoliščine jasno opozarjajo na manjkajoče vrednotenje pomena poklicanosti in nenadomestljivo vlogo, ki jo ima formacija za preverjanje primernosti kandidatov, za utrditev prvih poklicnih izbir in predvsem za postopno podobnost pokornemu, ubogemu in čistemu Kristusu po don Boskovih stopinjah.

Zares je skrb vzbujajoče visoko število izstopov sobratov z začasnimi zaobljubami, v času ali po poteku zaobljub, sobratov z večnimi zaobljubami in duhovnikov, ki prosijo za sekularizacijo, da se inkardinirajo v škofije ali predložijo prošnjo za oprostitev od duhovniškega celibata in od duhovniške službe ali so, žal, odpuščeni.

Res je: Družba kot taka in še posebno svetovalec za formacijo se je potrudil, da bi zagotovil trdnost formacijskih ekip, kakovost ponudbe in formacijskih postopkov, primernost in ustreznost študijskih programov, salezijanskost, metodologijo za osebno dozorevanje, pripravo formatorjev in začetno pozornost za trajno formacijo. Vendar vprašanje še naprej vzbuja pozornost, ki terja poglobitev razglabljanja in zahteva pogumne posege pri spodbujanju in vodenju na vseh ravneh.

Prepričan sem, da je začetna formacija neodpovedljiva naloga Družbe kot poglobitve odgovorne za salezijansko identiteto in za edinost v raz-

ličnih okoljih in da še posebno temeljne odločitve za formacijo pripadajo vrhovnemu predstojniku in njegovemu svetu. Prav tako sem prepričan, da imajo inšpektorije pomembno vlogo pri vodenju in podpiranju formacijskih skupnosti in študijskih središč, predvsem z vidika inkulturacije formacije; to zahteva njihovo odločilno vključevanje osebja in sredstev v prid formacijske kakovosti.

Vendar pa mislim, da je predvsem redno življenje apostolskih skupnosti tisto, ki na koncu koncev ima odločujočo vlogo. V resnici malo ali nič ne pomeni kakovostna formacija v formacijskih skupnostih, ki mladim sobratom pomagajo rasti po don Boskovem načrtu življenja, če se potem v krajevnih skupnostih živi v slogu življenja, ki ne ustreza istemu načrtu, ali ki ga podcenjuje, ali se mu celo odpoveduje. Prav to pomanjkanje pristne »salezijanske kulture« je tisto, kar daje pravico do domovanja držam in obnašanjem, ki ne ustrezajo salezijanskim posvečenim apostolom. Vse to kaže, da skrb za poklicanost in formacijo vključuje posamično vse sbrate, vse krajevne skupnosti, vse inšpektorije in Družbo v njeni celoti. Poleg skrbi za začetno formacijo je prav tako potrebno prizadevanje za trajno formacijo, ki pravzaprav dopušča spremembo kulture kake inšpektorije.

Ni prvič, da vaši pozornosti predstavljam ta občutljivi predmet začetne formacije in sloga življenja, miselnosti, naravnosti in obnašanja kake inšpektorije. Na kratko sem jo predstavil v poročilu za 26. VZ in ne zdi se mi, da bi bilo stanje kaj drugačno.

1. TRDNOST IN ZVESTOBA V POKLICU, IZZIVI FORMACIJE

Vprašanje, ki je najbolj pritegovalo našo pozornost od začetka moje službe, je bilo poklicna trdnost. O tem vprašanju je razpravljal vrhovni svet, ki je dal svetovalcu za formacijo posebno smernico.¹ To snov so nato obravnavali v Združenju vrhovnih predstojnikov in so ji namenili dve polletni srečanji,²

¹ Prim. F. Cereda, *La fragilità vocazionale. Avvio alla riflessione e proposte di intervento*, v: ACG 385 (2004), 34–53.

² Prim. Unione dei Superiori Generali (USG), *Fedeltà vocazionale, Realtà che interpella la vita*

kar nakazuje, da to vprašanje zanima vse redove, družbe in ustanove apostolskega in kontemplativnega življenja. Opravljen študij je osvetlil mnogo-vrstne vzroke, ki temeljijo na psihološki krhkosti, poklicni omahljivosti in nrvnem relativizmu.

Za večje ozaveščanje vseh se mi zdi koristno predstaviti stanje v zadnjem desetletju, ki se tiče vstopov in izstopov iz Družbe v začetni in v trajni formaciji.

Začetna formacija³

LETO	Novinci	Novinci izstopili	1. zaoblj.	Med zač. z. izstopili	VZ večne zaobljube	VZ kleriki	VZ pomočniki	novomašniki
2002	607	137		231	249	217	32	262
2003	580	111	470	225	254	221	33	218
2004	594	118	469	211	281	242 +1P	38	203
2005	621	151	476	237	249	219 +2P	28	230
2006	561	137	470	227	260	221 + 2P	37	192
2007	527	110	424	200	219	205	14	175
2008	557	121	417	216	220	200	20	222
2009	526	109	436	225	265	246	19	195
2010	532	125	417	222	177	161 +1P	15	203
2011	414	40	407	185	231	210 + 1P	20	206
2012	480		374	174	262	237	25	189

consacrata (Zvestoba v poklicu, Resničnost, ki postavlja vprašanje posvečenemu življenju), Roma, 23.–25. 11. 2005; USG, *Per una vita consacrata fedele, Sfide antropologiche della formazione* (Za zvesto posvečeno življenje, Antropološki izzivi za formacijo), Roma, 24.–26. 05. 2006.

³ Za branje prvih treh stolpcev je treba biti pozoren na to, da novinci, ki so vstopili v določenem letu, napravijo prve zaobljube naslednje leto; torej število novincev, ki je izstopilo, se kaže v razliki med novinci, ki so vstopili v določenem letu, in tistimi, ki so napravili zaobljube naslednje leto. Na primer: leta 2002 je vstopilo 607 novincev in leta 2003 jih je 470 napravilo prve obljube. Razlika torej med novinci, ki so vstopili leta 2002, in tistimi, ki so leta 2003 napravili zaobljube, je 137. To število je napisano v stolpcu za leto 2002: Novinci izstopili. Leta 2012 je vstopilo 480 novincev, toda za število tistih, ki so napravili prve zaobljube, bomo vedeli ob koncu leta 2013, ko bo znano število novincev, ki so izstopili.

Trajna formacija⁴

LETO	Kleriki VZ	Pomočniki VZ	Oprostitev od celibata DIAK	Oprostitev od celibata DUH	Eksklav-stracija	Sekul.: začasna	Sekul.: dokončna	Odpustitev
2002	8	12	3	15	18	7	11	24
2003	10	14	4	11	10	3	10	25
2004	14	15	3	20	14	9	12	26
2005	11	15	1	15	10	9	10	26
2006	13	10	3	27	11	11	11	26
2007	15	11	3	18	9	12	18	24
2008	8	6	5	18	5	12	14	24
2009	12	13	2	9	6	14	10	36
2010	9	9	1	11	0	29	8	38
2011	10	12	3	11	3	17	11	30
2012	8	11	1	33	4	23	15	29

Novinci po pokrajinah

LETO	Južna Amerika	Amerika (Interamerika)	Z. Evropa	S. Evropa	Italija – Bl. Vzh.	Afrika – Madag.	V. Azija – Oceanija	J. Azija
2002	76	110	11	43	71	55	80	135
2003	69	111	6	27	59	84	79	144
2004	86	98	12	25	51	92	84	145
2005	97	92	14	18	71	95	74	160
2006	76	88	3	22	47	92	75	158
2007	76	97	6	22	51	94	73	108
2008	58	105	4	18	48	100	89	135
2009	64	91	8	24	40	89	64	146
2010	40	73	1	18	55	114	93	138
2011	46	46	7	15	29	94	60	117
2012	43	63	3	21	38	107	69	136
Vseh	731	974	75	253	560	1016	840	1522

⁴ Za branje stolpcev glede oprostitve od celibata, sekularizacije in odpustitev pa številke ne povejo števila tistih, ki so določenega leta predložili prošnjo, temveč število tistih, za katere je tistega leta bil postopek sklenjen.

Skrb za poklice in formacija sta se vedno morali soočati z antropološkimi, družbenimi in kulturnimi izzivi. To preprosto pomeni, da imamo danes opravka z vrsto izzivov, ki zahtevajo nove rešitve, prav zato, ker imamo pred seboj mlade v novi kulturi, za katere je značilna: težava, da bi upoštevali in razumeli, kako bi mogla biti odločitev dokončna; napor, da bi vztrajali in živeli v zvestobi; nerazumevanje potrebe po askezi in odpovedi; beg pred trpljenjem in pred naporom. Oni čutijo potrebo po potrditvi samega sebe na strokovnem in ekonomskem področju; hkrati si želijo neodvisnost in zavarovanost; težko jim je ceniti celibat in čistost, ki je spačena zaradi razširjenih predstav po sredstvih obveščanja; in ne nazadnje živijo v verski neizobraženosti in z revno izkušnjo krščanskega življenja.⁵ Gotovo imajo mladi poleg teh vidikov slabosti tudi pozitivne zaloge in sposobnosti: iskanje pomenljivih medosebnih odnosov, pozornost do čustvenosti, dovezetnost in širokosrčnost pri zastojnski zavzetosti in pri prostovoljstvu, iskrenost in iskanje pristnosti.

Oblikovanje za zvestobo Bogu, Cerkvi, lastni ustanovi in naslovljenecem se začne že od trenutka izbire kandidatov. Veliko bolj je treba iskati proaktivne osebnosti, ki imajo čut za podjetnost in pobudo s sposobnostjo za svobodne izbire in za organizacijo življenja okoli sebe, brez zunanje in notranje prisile. Temu je treba dodati tudi potrebo po razločevanju, ki mora imeti dvojno izhodišče: na eni strani imamo merila glede primernosti, sprejeta v skupini formatorjev, na drugi strani pa ima kandidat opazne tiste kakovosti, ki spodbujajo identifikacijo z evangeljskim načrtom življenja. To zahteva, da postavimo formacijo vedno bolj na personalizacijo, ki jo pojmuje kot poglobitev vzgibov, osebno sprejemanje vrednot in drž, ki so v soglasju s posvečenim salezijanskim poklicem, in kakovostno spremljanje s strani formatorjev.

Dokumenta *Oblikovanje don Boskovih salezijancev (FSDB ali Ratio)* in *Merila in določbe (Criteri e norme)* sta zelo dragocena, sad izkušnje in formacijske prakse naše Družbe in prispevka znanosti o človeku. Napravljena sta v primerjavi z *Ratio* drugih redov, družb in redovnih ustanov,

⁵ Prim. E. Bianchi, *Redovniško življenje in poklici danes v Zahodni Evropi*, Poglobljanje za 150 jezuitov zbranih v Bruslju, 1. 5. 2007.

žal pa ju vse skupine formatorjev vedno ne poznajo dobro in ne uporabljajo. Mogoče se je motiti na drugih področjih, ne pa na področju formacije, kajti to pomeni uničiti generacijo salezijancev, zaigrati poslanstvo in spraviti v nevarnost samo ustanovo. Ne smemo pozabiti, da so identiteta, edinost in živost Družbe v veliki meri odvisne od kakovosti formacije in vodenja na raznih ravneh: krajevni, inšpektorialni in vrhovni.

Prav je ponovno omeniti in bolje razložiti, da je formacija naloga Družbe, ki inšpektorijam zaupa dolžnost, da jo uresničijo, ko izpolnijo tiste pogoje glede osebja, ustanov in sredstev, ki jo omogočajo. Torej ni upravičena želja kake inšpektorije, ki hoče imeti vse formacijske stopnje znotraj svojega področja; bolje je razmišljati o odgovornosti, da bi formirali salezijanca, ki ga danes potrebujejo mladi, Družba in Cerkev. So še nekatera nasprotovanja za medinšpektorialne izkušnje formacijskih skupnosti; četudi ne morejo zagotoviti dobro formacijo zaradi pomanjkanja kandidatov in formatorjev, nekatere inšpektorije vztrajajo in hočejo napraviti vse same. Ponovno poudarjam, da je formacija vprašanje, ki se tiče pristojnosti Družbe in ne samo inšpektorialno odgovornost. Osebe so najdragocenejši dar Družbe, ki zaupa dejansko uresničenje začetne formacije inšpektorijam, skupinam inšpektorij ali pokrajinam. Od tu izhaja neodločljiva nujnost, da dobro skrbimo za skupnosti začetne formacije, da usposabljam študijska središča, da pripravljamo formatorje in ne le profesorje, in da zagotavljamo tudi živost vseh skupnosti inšpektorije, kakovost vere in korenitost v hoji za Kristusom vsakega sobrata.

1.1 Motivacija

Pogosto je v izhodišču zgrešeno pojmovanje poklica; včasih se ga enači s kakim osebnim načrtom, ki ga vzbuja želja po samouresničenju, socialna občutljivost za najbolj uboge ali iskanje mirnega življenja brez velikih obveznosti in brez popolne in brezpogojne podaritve Bogu in poslanstvu v skupnosti.

Ti vzgibi niso dovolj veljavni ali vsaj ne zadostni za sprejetje daru posvečenega življenja; niso vedno izrazi vere, temveč samovolje (»hočem postati redovnik«, »odločil sem se postati salezijanec ...«) ali socialne ob-

čutljivosti (»čutim se poklicanega služiti ubogim, otrokom z ulice, domorodcem, priseljencem, odvisnikom, ...«) ali iskanja gotovosti.

Pozablja se, da se samo v luči vere odkrije življenje kot poklicanost, tem bolj pa klic v posvečeno življenje ni mogoč drugje kot v območju vere v Gospoda, ki kliče tiste, katere on hoče, da bi bili z njim, hodili za njim in ga posnemali in da bi jih nato poslal oznanjat. Tako postaneta hoja za Kristusom in posnemanje Kristusa tisti prvini, ki označujeta življenje Jezusovih apostolov; prav v hoji za njim in v želji, da bi ga posnemali v njegovih držah, se poistimo z njim vse do polne podobnosti.

Res je, da na začetku morejo biti ne popolnoma veljavni vzgibi in zato ne zadostni, da bi opravičili in omogočili korenito izbiro življenja, docela osredinjenega v Bogu, v Gospodu Jezusu in njegovem evangeliju ter v Svetem Duhu. Naloga prave formacije je, da pomaga razbrati, presejati in razločevati vzgibe, ki bi se nato prečistili in dozoreli tako, da bi Bog in njegova volja postala najvišja vrednota.

Ta neodložljiva naloga je zelo kočljiva, saj so mnogi vzgibi nezavedni. To kandidata spodbuja, da izraža vzgibe, ki jih čuti ali se jih je priučil, ne da bi mogel poznati in pokazati na tiste, ki so resnični. Ne smemo pozabiti, da evangelij govori o nekom, ki ga je Jezus ozdravil in je ta nato izrazil željo, da bi smel biti z njim. Gospod mu ni dovolil, temveč mu je rekel: »Pojdi domov k svojim ljudem in jim naznani, kako velike reči ti je storil Gospod in se te usmilil« (Mr 5,19).

Poleg tega je treba upoštevati kulturo, ki označuje nove generacije. Združenje vrhovnih predstojnikov je več zasedanj namenilo temu vidiku. Na prvem so poskušali bolje spoznati lastnosti mladih, ki danes trkajo na vrata ustanov posvečenega življenja, vrednote, za katere so občutljivi, izzive, ki jih oni vidijo v formaciji in ki se morejo spremeniti v formacijske priložnosti. Na drugem zasedanju so razglabljali o zvestobi, ki se ne more enačiti z vztrajnostjo. Včasih se namreč zgodi, da nekateri redovniki vztrajajo, v pomenu, da ostanejo, ko bi bilo bolje, da bi zapustili ustanovo. Zvestoba ne pomeni le ostati zunanje zvesti zaobljubi, narejeni Gospodu, temveč pomeni obveznost vsak dan živeti, kar je bilo zaobljubljeno.

1.2 Priložnosti in antropološki izzivi

Na zasedanju Združenja vrhovnih predstojnikov maja 2006 sem bil povabljen podati razglabljanje o antropoloških izzivih za poklicno zvestobo posvečenega življenja; zdi se mi pomembno, da vam ga predstavim. Pri zaznavanju človeške narave in njenih možnosti obstajajo stalnice, za katere moremo reči, da oblikujejo medkulturno in prevladujočo vizijo. Sreča in uresničenje samega sebe, želje in težnje, naklonjenosti in čustva so priložnosti in izzivi. Ti antropološki vidiki, čeprav le izzivalci, so nujni za vsako posvečeno življenje, ki hoče biti v polnosti človeško in zato pristno. So temelj za dobro formacijo in poklicno zvestobo.

Pristnost

Sedanje antropološke razmere dajejo posvečenemu življenju priložnost za novo pristnost. Danes kultura namreč, še posebno mladinska, ceni pristnost. Ljudje nas želijo videti srečne. Hočejo videti, da je to, kar govorimo, v skladu s tistim, kad delamo, in da so naše besede izvirne, ker izhajajo iz doslednosti življenja.

Pristnost je res prava *priložnost*, ker spodbuja širokosrčnost in željo po bratstvu pri mladih, darovanje samega sebe in veselje ob srečanju; to so zelo ukoreninjene in močne silnice za rast v pristnem posvečenem življenju in v ljubezni, ki se daruje. Pristnost spodbuja in opogumlja najstarejše člane naših skupnosti, da so privlačni in izzivalni vzorniki, da živijo v ljubezni do Kristusa, ki jih je navdihnila, da so se oklenili posvečenega življenja, in da doumejo, da imajo dejavno vlogo pri formaciji mladih generacij. Pristnost zahteva pozornost do človeške razsežnosti posvečenega in do vsakdanjega življenja skupnosti.

Pristnost je tudi *izziv*, ker zahteva vrnitev k bistvenemu, predvsem da bi presegli uporabnost, ki posvečeno življenje skrči na vlogo, na nalogo ali na opravljanje poklica in zastruplja navdušenje za darovanje samega sebe Kristusu in človeštvu. Pristnost vsak dan spodbuja spreobrnjenje in prenavo naših skupnosti ter razumevanje evangeljskih svetov kot poti za polno uresničenje osebnosti. Pristnost izziva posvečeno življenje, ki ga vsak dan ogrožajo pasti povprečnosti in lenobnosti ter nevarnosti, da bi se dalo zbegati in potlačiti od »vrednot sveta«.

Svobodna izbira

Biti oseba pomeni imeti življenje v svojih rokah, to pomeni odločati o tistem, kar kdo želi delati v lastnem življenju. Svoboda je odgovornost za oblikovanje lastnega življenja, je možnost, je prihodnost.

Svoboda je *priložnost*, ker se le po njej pride do ponotranjenja vrednost in do poosebljanja postopkov formacije in torej do prave zrelosti.

Svoboda je tudi *izziv*, ker zahteva, da je treba znati povezati samo-uresničenje in načrt, samoformacijo in spremljanje, vključno duhovno spremljanje. Mladim je treba dati toliko časa, kolikor je potrebno za rast in dosego zrelosti, primerno njihovim korakom. Kanonične stopnje ne ustrezajo vedno in niso vedno skladne s stopnjami zrelosti in osebne odločitve. Duhovniškemu posvečenju in večnim zaobljubam ne ustreza vedno osebna, prepričana in zrela osebna izbira. Zato so potrebni formatorji, sposobni za poosebljeno formacijo.

Življenjska zgodba

Človek je bitje »v nastajanju« in družba je v nenehnem razvoju. Človek raste v času; njegova avtobiografija je nit, ki povezuje različnost izkušenj. Pripovedovanje svoje življenjske zgodbe zagotavlja lastno osebno identiteto.

Zgodovinskost je torej *priložnost*, ker nam pomaga spoznati, da je naše življenje pot in naša formacija postopek, ki se ne konča nikoli. Življenje je samouresničevanje in izgrajevanje samega sebe. Življenje je trajna glasba, ki se razteza med začetno in trajno formacijo. In spremembe družbe spodbujajo posvečeno življenje, da se nenehno prenavlja in prilagaja; vabijo nas, da ga ponovno razlagamo z govoricu današnjega človeka.

Zgodovinskost je tudi *izziv*, ker zahteva, da formacija, ki je trajna, spodbuja in usmerja vso začetno formacijo. Ni dovolj gledati na mlade in na njihovo formacijo. Potrebno je ponovno spraviti v pogon vse skupnosti in ustanovo, spodbujajoč vse člane, da podoživijo »prvotno ljubezen«, poklicno navdušenje, ki so ga imeli na začetku svojega posvečenega življenja. Pot lastnega življenja tudi tvega, da se samopašno zagleda vase in se ne

odpre darovanju samega sebe. V svetu, ki se spreminja in je brez središča, gospoduje delček; zato mora formacija služiti poenotenju človeka in pravemu osredinjenju pri bistvenem, ki je hoja za Kristusom.

Osebna izkušnja

Danes je treba preseči umsko formacijo, ki bi hotela ponotranjiti življenjske vsebine, ne da bi iz njih napravila izkušnjo in ne da bi jih vključila v vsakdanje življenje. Obstaja velika želja po izkušnjah; iščejo se najbolj vznemirljive izkušnje in želja je priti do lastnih izkušenj.

Izkušnja je *priložnost*, kajti kdor se uči iz življenja, postane formacija bolj poosebljena, stvarna in globoka. Izkušnjo potrebujejo vsi, ne le mladi; tudi odrasli sobratje potrebujejo močno in pristno izkušnjo Boga, karizme, ubogih ter bratskih in komunikativnih odnosov.

Izkušnja je tudi *izziv*, kajti izkušnja bi mogla postati sama sebi namen, moramo pa priti do izkušnje vrednot. Razne izkušnje morejo ostati okrnjene in ločene; potrebna je torej pomoč duhovnega voditelja, ki pomaga pri poenotenju izkušenj in pospešuje ponotranjenje vrednot. Ne gre za to, da bi imeli veliko izkušenj, temveč da bi jih izbrali malo, kakovostnih in globokih izkušenj, ki zahtevajo vzgobjno pozornost, da bi določene izkušnje mogle postati osebne.

Medčloveški odnosi

V sedANJI kulturi čutimo veliko potrebo po pristnih človeških odnosih. Mladi imajo močno žejo po bratstvu in prijateljstvu, po neformalnih in prirčnih odnosih; pa tudi odrasli iščejo odnose, ki bogatijo in so pomenljivi. Da bi bratsko življenje moglo biti preroško, mora znati kaj povedati o sposobnosti spletnja odnosov, mora biti privlačno v svojem človeškem videzu, mora biti sposobno ustvarjati družinsko okolje.

Želja po srečevanju gotovo ustvarja *priložnost*, kajti odpravljanje na pot poglobljanja človeških odnosov gradi osebno zvestobo in omogoča povabiti druge, da vstopijo v resničen odnos pristnosti in komunikacije, predvsem pa ljubezni in zavzetosti z osebo Jezusa Kristusa. Bratstvo nas

vleče, da bi bili bolj pozorni na vsakdanje vidike skupnega življenja. Čuti pa se tudi potreba, da bi širili področje odnosov in gojili ljubeznivost.

Bratstvo pa je tudi *izziv*, kajti zahteva, da smo usmerjeni v pogovor in v prenovo naših skupnosti. Kakšno človeško okolje najde mladi kandidat v naših skupnostih in kakšno komunikacijo najdejo odrasli sobratje? Gre za izziv, ki odpira vprašanje kako »oživiti« skupnosti, še posebno, ko se postarajo. Je izziv, ker ni lahko najti uravnoveženih formatorjev, sposobnih za osebni pristop, ki znajo preseči sebičnost in ponuditi modro osebno in duhovno spremljanje. Težko je tudi graditi čustveno in ljubeče ravnotežje v lastnih odnosih in v lastnem doživljanju.

Postmoderna kultura

Da bi posvečeno življenje moglo biti preroško za postmoderni svet, mora znati vzbujati občudovanje in ponovno odkriti svojo lepoto.

Na splošno je soočenje s postmoderno kulturo *priložnost* za ponudbo vrednot posvečenega življenja, kot so spodbuda, očiščevanje in alternativa vrednotam v svetu: npr. zvestoba v kulturi, ki povečuje nezvestobo; življenje po veri v družbi brez sklicevanja na verske vrednote; optimizem in upanje v svetu, polnem strahov. Je tudi priložnost za usmerjanje velikodušnosti mladih, njihove žeje po bratstvu, njihove želje po lastnem uresničenju in njihovega iskanja Boga.

Soočenje s postmoderno kulturo je tudi *izziv*, ker prevladujoča kultura sredstev obveščanja obljublja ponarejeno, a mikavno srečo. Naša naloga je, da ponudimo, še posebno mladim, osebno in pristno izkušnjo Kristusa in da pokažemo z besedami in dejstvi, da posvečeno življenje podpira polno osebno uresničenje. Potrebujemo novo karizmatično, preroško in pristno posedanjenje; sočasno pa potrebujemo novo karizmatično ravnotežje med njegovo svežo prenovitvijo in njegovimi zgodovinskimi izrazi.

Različnost kultur

Živimo v svetu, ki vedno bolj postaja »planetarna vas«: od kulturnega individualizma prehajamo, ne brez upiranja, v stičišče različnih kultur-

nih svetov. Živimo v svetu, za katerega je značilna globalizacija, hitrost sprememb, zapletenost, razdrobljenost in sekularizacija. Posvečeni vidi v vsem tem delovanje Božjega Duha, ki v vsaki okoliščini deluje, kjer hoče, kakor hoče in kadar hoče.

Različnost kultur je *priložnost*, ker podpira solidarnost, sprejemanje različnosti, izkušnje prostovoljstva, čutenje z ubogimi, ekološko spoštovanje in iskanje miru. Podpira tudi internacionalizacijo in izkušnjo univerzalnosti skupnosti posvečenega življenja kot razpoložljivost za služenje, kjer je potrebno. Tako se karizma bogati. Pri mladih generacijah pospešuje spoznavanje, sprejemanje in dialog.

Različnost kultur je tudi *izziv*, ker je za večino posvečenih odraslih težko vstopiti v multikulturno izkušnjo. Nastaja potreba, da bi znova premislili o govorici in načinu izročanja vrednot med antropološkimi svetovi, ki so oddaljeni in tuji. Formirati za zvestobo v svetu, ki je v nenehnem spremenjanju in kulturno večsmeren, omogočati življenje po veri v družbi, ki je namerno brez sklicevanja na verske in krščanske vrednote, postaja težavna formacijska naloga, ki mora biti trajna in odprta za medkulturne izkušnje.

Osvobajajoča odpoved

Odpoved je bistveni del življenja in zato tudi posvečenega življenja. Ko jo sprejemamo pozitivno, tedaj postane osvobajajoča in bogateča izkušnja. Ne moremo izbrati vsega, četudi tisti, ki živi za ljubezen in izbere ljubezen, živi z vseobsegajočo izkušnjo.

Odpoved je *priložnost*, da naše posvečeno življenje živimo s pristnostjo in da iz njega napravimo resnično »duhovno terapijo« za človeštvo. Odpoved očiščuje in ljubezen napravlja pristno.

Odpoved je tudi *izziv*, ker posvečeno življenje nudi privilegirano pot življenja; posvečenemu pogosto prizanese s težavami in naporu vsakdanjega življenja. Seveda pa potrošniška skušnjava, udobno življenje, blaginja, potovanja in posedovanje »osebnih sredstev« zadevajo posvečene v vseh kulturah. Treba se je vrniti k bistvenemu v našem življenju in ustanovah. Predvsem za mlade, pa ne le zanje, odpoved je lahko težka. Moramo jim pomagati, da bi doumeli, da ne gre za žrtvovanje nečesa, temveč za izbiro

česa drugega, ali bolje za Nekoga: to je Gospod Jezus in hoja za njim. V njem najdemo polno svobodo, veselje in uresničenje. To pomeni biti odprti in dopustiti, da Jezus vstopi v naše življenje in v njem prevzame prvo mesto; odprti smo, da bi postali svobodni od razmer, ki nam morejo preprečiti, da bi napravili in živeli to korenito izbiro.

Trajna zvestoba

Zvestoba je očitna posledica svobodne izbire, ki jo posvečeni napravi za Boga, ko zaneti v svojem življenju ogenj ljubezni zanj in za Gospoda Jezusa, vse do darovanja lastnega življenja za vedno.

Zvestoba je *priložnost*, ker vedno bolj pogloblja osebni odnos z Gospodom Jezusom in z njegovim kraljestvom. Dovoljuje, da pričuje za Boga kot popolno in trajno vrednoto, ki ostane trdna v vrtincu kulturnih sprememb. Pomaga, da vidimo svet s pozitivnimi očmi in gledamo pozitivne izkušnje zvestobe v družini, skupnosti in Cerkvi, kot delovanje Svetega Duha v zgodovini. Dopušča tudi videti smisel žrtev, ki jih je posvečeni povabljen napraviti.

Zvestoba je tudi *izziv*, ker jo pretresa razdrobljeno in površno stanje sedanje kulture. Zato potrebuje trajno spremljanje v osebni in skupnostni obliki, da bi iz samovšečnosti prešla v odmiranje sami sebi v hoji za Kristusom. Sicer pa zvestoba ne more ostati le na pojmovni ravni; postati mora živa v srečanju s Kristusom, ki prevzame vso osebnost in posvečenega spremlja od delnih izkušenj k temeljni izkušnji. Poleg tega je zvestoba posvečenega trajen izziv za poglobljanje, ki se spremeni v vsakdanje vprašanje: komu sem zvest? Zvestoba je izziv, ki zahteva ustvarjanje zvestih skupnosti, ki rojevajo zvestobo, ki pomagajo prehajati od površnosti h globoki korenini zvestobe, ki naj bi gradila in obnavljala karizmatično zvestobo in ki naj bi poznala pot in razgibanost svojih tokov. Zvestobe ta čas ne pojmuje več kot resničnosti, ki traja vse življenje, ampak more trajati le kot zvestoba »za določen čas«; zato se v nekaterih Družbah pogosto vrača vprašanje, ali je mogoče upoštevati možnost vključevanja kake oblike začasne obveznosti v posvečenem življenju. Mi salezijanci smo se izrekli proti temu. Prej kot to se nam zdi potrebno, da se moramo oblikovati tako, da bi bili sobratje sposobni za popolno podaritev Gospodu za vedno.

Ni nikakršnega dvoma, da bogata različnost človeških možnosti danes daje velike priložnosti za vrednotenje skupaj z novimi formacijskimi nalogami za posvečeno življenje. To ne izniči odločujočega prispevka milosti in Svetega Duha, ki deluje prav po človekovih psiholoških in antropoloških danostih. V formaciji bomo zato pozorni na podpiranje delovanja Duha, začeni prav pri teh človeških znamenjih, da bi jih vodila k njihovi zrelosti in polnosti.

2. POKLICANOST IN FORMACIJA, DAR IN NALOGA

Postavlja se vprašanje: zakaj si moramo prizadevati za formacijo tistih, ki jih je Bog poklical in nam jih poslal? Prav zato, ker jih v Družbi cenimo kot Božji dar mladim, tako skrbimo zanje in čutimo odgovornost, da bi jim pomagali biti na višini prejetega poklica. Poskušajmo torej bolje poglobiti dve neločljivi prvini resničnega klica, se pravi poklicanost in formacijo, dar in nalogo, ki sta kakor dve plati iste medalje.

Prvi od členov konstitucij, ki govorijo o formaciji, predstavlja temeljno trditev, pravo izpoved vere, izražene z vidika poklicanega: »Na ta klic odgovarjamo s prizadevanjem za ustrezno in trajno oblikovanje, za kar daje Gospod vsak dan svojo milost« (K 96).⁶

Konstitucije zato razlagajo formacijo kot odgovor na poklicanost. Ne poistijo je s tistim dolgim časovnim obdobjem, ki je pred polno in dokončno vključitvijo v skupno poslanstvo, in še manj da bi jo omejile le na študij, verski in strokovni, ki se mu je treba posvečati v posebni pripravi na osebno poslanstvo. Vse tisto, kar je treba opraviti, da bi prepoznali in sprejeli načrt, h kateremu nas Bog kliče, ter se z njim poistili, je formacija: »*Oblikovanje* pomeni z veseljem sprejeti dar poklica in ga uresničevati v vsakem življenjskem trenutku in razmerah.«⁷ Formacija je, da tako reče-

⁶ »Odgovoriti na klic pomeni živeti v naravnosti formacije«. *Il Progetto di Vita dei Salesiani di Don Bosco, Guida alla lettura delle Costituzioni salesiane*, Roma 1986, 682.

⁷ *Oblikovanje don Boskovih salezijancev* (FSDB); *Merila in določbe salezijanskega poklicnega razločevanja* (dva dokumenta v eni knjigi), Salezijanski inšpektorat, Ljubljana 2005, 1.

mo, *življenjsko stanje*, v katerega vstopi tisti, ki čuti, da ga je Jezus poklical, da bi bil z njim in da bi ga nato on poslal (prim. Mr 3,13).

Ko nas je poklical, nas je Bog določil. In mi mu ustrezno odgovorimo samo tedaj, ko se poistimo z njegovim klicem. Salezijanska identiteta se ne prilagaja torej temu, kar smo, niti tistemu, kar želimo biti; rajši sovpada z njegovim načrtom, s tistim, kar hoče, da postanemo. Torej poistiti se s tem, kar Bog hoče od nas, je cilj vsake formacije. Salezijanec, bodi to, kar si poklican biti! Božji klic, ki je nezaslužena milost, prehiteva in podpira napor, da bi se ji prilagodili, na čemer poglavitno temelji formacija in »za kar daje Gospod vsak dan svojo milost« (K 96). Poklicanost in formacija sta dve obliki uresničevanja milosti v nas; poklicanost je milost, da smo poklicani, ki prehiteva, spremlja in zahteva formacijo. Formacija je milost, da postanemo vredni poklicanosti, ki jo negujemo, vzdržujemo in vedno bolj poglobljamo.

2.1 Poklicanost: milost kot vir

»Naše življenje Gospodovih učencev je Očetova milost, ki nas posvečuje z darom svojega Duha in nas pošilja kot apostole mladih« (K 3).

Poklicanost ni nikoli *osebni življenjski načrt*, ki ga posameznik uresničuje z lastnimi močmi ali goji s svojimi najlepšimi sanjami. Veliko bolj je *klic* tistega, ki prehitevajoč in presegajoč predloži izbranemu cilj, ki presega le-tega in njegove možnosti. V prvem primeru človek čuti *željo in navdušenje, da bi napravil kaj iz svojega življenja*, ali bolje, načrtuje in misli, da je sposoben napraviti kaj iz svojega življenja. V drugem primeru se človek čuti *zaželen, da bi napravil kaj iz svojega življenja*, kaj, kar si bo mogoče določno predstavljati le, če bo odgovoril na osebni klic. Verjeti, da si poklican, pomeni počutiti se izbranega (prim. Jn 15,16). »Pri njem [Kristusu] je na prvem mestu ljubezen. Hoja za njim je samo odgovor ljubezni na Božjo ljubezen. Če mi ljubimo, je to zato, 'ker nas je on prvi ljubil' (1 Jn 4,10.19). To pomeni priznati njegovo osebno ljubezen s tisto notranjo zavestjo, ki je apostola Pavla pripravila, da je rekel: 'Kristus me je ljubil in je dal svoje življenje zame' (Gal 2,20).«⁸

⁸ Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, Ljubljana 2003,22.

Življenje kot poklicanost

»Življenje vsakega človeka je poklic in kot takega ga je treba razumeti, sprejeti in uresničiti.«⁹ Preden v klicu prepozna usodo lastnega življenja, preden se prepozna poklicanega, da bi napravil kaj iz lastnega življenja, verujoči ve, da je poklican od Boga zaradi preprostega dejstva, da živi: »On nas je naredil in mi smo njegovi,« pravi psalmist (Ps 100,3).

Življenje po Božji besedi

Življenje, lastno bivanje, je po Božji besedi in hkrati dolžen odgovor svojemu Bogu. Na to nas spominja zgodba o Ani, Samuelovi materi, ki je prosila za sina, in ko ga je prejela, je začutila, da ta sin pripada Bogu; in res ga pripelje v svetišče v Šilu, »da se pokaže pred Gospodovim obličjem in ostane tam za vedno«. »Za tega dečka sem molila in Gospod mi je izpolnil mojo željo, ki sem jo želela. Pa tudi jaz sem ga zaželela Gospodu; vse dni, ki jih bo živel, naj bo *zaželen Gospodu*« (1 Sam 1,22.27–28). Kličeč človeka, ga Bog pokliče v bivanje. Poklicani je dolžen odgovoriti; s podarjenim življenjem nam je Bog ukazal pogovor kot način bivanja v njegovi navzočnosti. Glede na to, da smo ustvarjeni po Božji podobi, ki je mislil na nas v pogovoru s samim seboj, moremo živeti le po pogovoru z istim Bogom. Življenje je Božji izrek v naš prid in zato zahteva, da mu človek odgovori z naklonjenostjo. Nismo naključno ustvarjeni iz nič znotraj božanskega pogovora: On, ki nas je zamislil v pogovoru s seboj, nas je mogel imeti za svojo podobo, da bi se mi mogli pogovarjati kot on in z njim.

»Odkar je bil od Boga poklican v življenje, priznava verujoči, da se njegovo bivanje v svetu ne pokorava lastni odločitvi: ne živi tisti, ki sam hoče ali kdor ga je želel, temveč tisti, ki je bil zaželen in ljubljen ... Prav zato, ker je življenje sad božanskega hotenja, ne more živeti zunaj območja njegove volje: kdor ne biva zato, ker hoče, ne more živeti, kakor ga je volja; podarjeno življenje predlaga tudi meje, ki jih je treba spoštovati (1 Mz 2,16–17), in naloge, ki jih je treba opravljati (1 Mz 3,17–19). Svetopisemski človek se že zato, ker živi, čuti poklicanega od Boga in odgovornega pred njim: živi, ker ga je Bog hotel in da bi živel, kakor Bog hoče ...; zave-

⁹ Merila in določbe salezijanskega poklicnega razločevanja, Ljubljana 2005,30.

da se življenja, ker ga je Bog poklical, in ve, da bo živel, če bo ostal zvest temu klicu (1 Mz 3,17–19).«¹⁰

S poistenjem z Božjim klicem tako začutimo lasten blagor in se srečamo s svojo svobodo. »Vsakdo doseže lastno dobro tako, da sprejme načrt, ki ga ima Bog z njim, in ga želi v polnosti uresničiti: v tem načrtu namreč najde resnico o sebi, in ko jo sprejme, postane svoboden (prim. Jn 8,32).«¹¹

Življenje kot dolžen odgovor Bogu

Preprosto zato, ker biva, se mora človek čutiti odgovornega: glede na to, da je edino živo bitje, ki odseva dialoško naravo Boga (1 Mz 1,26), bo moral prevzeti odgovornost za stvarstvo (1 Mz 1,3–25), odgovornost za rojevanje (1 Mz 1,27–30; Sir 17,1–10) in odgovornost za svojega brata (1 Mz 4,9). Ta odgovornost, kateri je podrejen njegov odnos do Boga in ki se uresničuje v varovanju stvarstva in brata, je trajna človekova dolžnost; opravi jo, kolikor, bedec nad stvarstvom v imenu in namesto Boga, ostane v pogovoru z njim.

Svetopisemski človek torej živi pred Bogom s trajno nalogo odgovora. Tisti, ki dolguje svoje življenje Božji besedi, ne more ostati v molku pred njegovim obličjem. Verujoči, ki molči pred Bogom, je prenehal bivati zanj; Bog nas je ustvaril za pogovor in njegova podoba smo, če ostanemo v pogovoru z njim; le mrtvi se ga ne morejo spominjati, le mrtvi ga ne hvalijo (prim. Ps 6,6; 88,11–13; Iz 38,18). Vse, kar nam življenje ponudi, more biti vzgib za molitev in je naloga za prevzete odgovornosti: ni nobene človeške zadeve, ki ne bi bila vredna razlage, pogovora in podelitve z Bogom; tudi ni stiske bratov in brata v stiski, za katerega ne bi morali odgovoriti.¹²

¹⁰ Juan J. Bartolomé, *La Llamada de Dios, Una reflexión bíblica sobre la vocación*, v: *Misión Joven* 131(1987), 6.

¹¹ Benedikt XVI., *Ljubezen v resnici*, CD 127, Ljubljana 2009,1.

¹² »Pristna krščanska molitev vključuje celo življenje tistega, ki moli ... V vsakdanjih dogodkih, ki se v odnosu do družbenih in zgodovinskih zdijo nepomembni, odkriva vrednote, ki so v sami stvarnosti, in prepozna njihovo globoko povezanost z Božjimi načrti. Vse okoliščine so občutljive za molitev s pogojem, da jih spremenimo v teologalno izkušnjo«, *Il Direttore Salesiano, Un Ministero per l'Animazione e il Governo della Comunità locale*, Roma 1986, 209–210.

Spomnimo se, da Kajn ni hotel odgovarjati za svojega brata Abela, še več, rekel je, da ni dolžen odgovoriti, zakaj mu je malo prej vzel življenje; umor je bil pred zavrnitvijo odgovora o bratu.

Poklicanost, naloga za življenje

Življenje za verujočega ni sad naključja in še manj dolžnost človeškega hotenja: vsako življenje Bog hoče; vsakemu življenju Bog dodeljuje mesto in nalogo v svojem odrešenjskem načrtu. Tistega, ki dospe do bivanja, je Bog hotel; njegovo bivanje ima smisel, vsaj za Boga; njegovo življenje prejme svoj polni smisel le od Boga.

Poklicanost, poslanstvo v obliki pogovora

Ni naključje, če v Svetem pismu pripoved, kadar opisuje Božji klic, postane prepis pogovora, ki ga Bog začne s svojim izbrancem; ko mu razodeva načrt, ki ga ima z njim, mu Bog sporoči, da računa nanj, da bi ga mogel privedi do konca.

Nepričakovano, ne da bi si zaslužil in niti želel, je poklicani postavljen pred nalogo, ki mu je predložena z *obliko življenja, ki mu je naložena*: nakazano poslanstvo ne ustreza zmožnostim poklicanega in pogosto ni niti med njegovimi prednostmi, pa naj gre za rod njegovega naroda (Abraham: 1 Mz 12,1–4) ali za njegovo osvoboditev (Mojzes: 2 Mz 3,1–4.23); naj gre za spočetje sina (Marija: Lk 1,26–28) ali za povabilo, da bi živeli z Jezusom (štirje prvi učenci: Mr 1,16–20); Abraham in Marija nista videla možnosti za obljubljeni potomstvo (1 Mz 15,2–3; Lk 1,34). Nakazano poslanstvo se navadno niti ne ujema z dejavnostjo ali poklicem, ki ga kdo opravlja; Mojzes je pasel živino drugega in prvi Jezusovi učenci so imeli opravka z mrežami, bili so potopljeni v popolnoma drugačne načrte od tistega, v katerega so bili poklicani, to je voditi gibanje za narodno osvoboditev (2 Mz 2,21–3,1) ali postati ribiči ljudi za Božje kraljestvo (Mt 1,16.19).

Svetopisemski vernik, vedoč, da je njegovo življenje posledica Božje odločitve v njegov prid, more iz nje izključiti naključje ali srečo, pa naj bo dobra ali slaba. Glede na to, da je človek, ki ga je Bog z gotovostjo hotel v določenem trenutku in v tistem trenutku ga je ustvaril, se ne bo

nikoli nehal čutiti ljubljenega, dokler bo živel; nikoli ne bo plen usode in nepredvideno ne bo nikoli divjalo proti njemu. Vendar pa prav zato, ker si sam ni priskrbel bivanja, si ga sam tudi ne more načrtovati; ni sam svoj gospodar; ostal je človek, o katerem odloča tisti, ki ga je tako ljubil, da ga je hotel živega in sebi podobnega. Njegovo življenje torej razodeva, da je treba uresničiti božanski načrt: življenje je vedno poslanstvo, ker je bilo predvsem podaritev. Življenje je naloga in milost; ker pač ni bilo samodejno podedovano, zahteva tudi dolžno plačilo.

Poslanstvo, domovanje in razlog formacije

Bog more docela razpolagati z življenjem človeka, ker mu ga je sam podaril. Zgodbe o poklicanosti, pomenljivo številne v Svetem pismu, vzorčno razodevajo to značilno potezo živega Boga: Bog razodeva poklicanemu, da računa nanj, včasih odločno kljub oviram, in drugič celo v nasprotju z njegovo voljo. Kolikor že ugovorov bi naštel poklicani, se ne bo mogel izogniti njegovemu klicu. Če le Bog ne bo odpoklical svojega vabila, bo povabljeni tak ostal za vedno; niti bežeč od Boga, se ne bo mogel osvoboditi njega in njegove volje, kot se je moral tega naučiti Jona (Jon 1,1–3–3). In kar je še bolj resno, je to, da je več poklicanih čutilo, da jim je bilo oropano njihovo življenje, da jim je bilo silovito iztrgano, ko jim je bilo naloženo poslanstvo, ki se ni izšlo po njihovih načrtih, ki ni popolnoma ustrezalo njihovim sposobnostim, kot je to ugotovil Jeremija (Jer 1,5) in Pavel (Gal 1,15).

Bog se sporazume s tistimi, ki jih kliče, tako, da se pogovarja z njimi; Bog, ki jih kliče, preoblikuje v pogovoru poklicanega v sogovorca. Ko se Bog obrača k poklicanemu, mu razodene, da ga želi in v kakšen namen ga želi. Torej edino vedenje o Bogu in o sebi, ki si ga poklicani pridobi, ko sprejema Božji klic, je v tem, da spozna, da je poslan za druge. Ko kliče svetopisemski Bog, hoče poklicanega zase, da, pa tudi za druge. Natančno v tem je presenečenje za poklicanega: odgovor, ki ga mora dati Bogu za svojo poklicanost, je v tem, da mora poskušati odgovoriti tistim, katerim je bil poslan. Bog ga kliče, da bi bil z njim in da bi ga poslal; globoko prijateljstvo z njim in poslanstvo v blagor drugih sta obliki, kako živeti izbranost; sta njena posledica in njena potrditev. In vse tisto, kar se počne, da bi se naučili biti prijatelji in ne služabniki Gospoda in za uresničenje

poslanstva ter za pripravo nanj in poistenje z njim, je formacija. Formacija salezijanca je po naravi verska in apostolska, ker jo usmerja in motivira poslanstvo.

Edini odgovor, ki ga Bog pri poklicanem ima za veljavnega, je tisti, ki uresničuje njegov klic; velja reči tisti, ki ga poklicani daje, kadar se daruje tistim, katerim ga je Bog poslal v trenutku, ko ga je poklical po imenu. Sprejeti poklicanost torej predpostavlja življenje v pokorščini sprejeti nalogi: izključno služenje mladim je odgovor, ki ga Bog pričakuje od salezijanca. Ni naključje, če izgubljam zavedanje o naših dolžnostih do mladih, kadar izgubljam zadovoljstvo in voljo za molitev. In še manj se smemo čuditi, da vsak poskus osvobajanja od salezijanskega poslanstva siromaši in otežuje našo skupno molitev: Bog se ne oddaljuje od nas in nam ne onemogoča, da bi ga čutili blizu, temveč se mi oddaljujemo od mladih in nam ne uspeva biti blizu njihovim težavam. Čutimo se zapuščene od Boga, ker in kadar zapuščamo domovino našega poslanstva ..., ubogo mladino.¹³

Kot salezijanci smo zadolženi pri Bogu in pri mladih: ta dolg se rojeva iz prejete milosti; nastane in traja s poklicanostjo, poravnamo pa ga »ustrezno in trajno« s formacijo (K 96). »Potopljen v svet in v skrbi pastoralnega življenja, se salezijanec *uči* srečevati Boga po tistih, h katerim je poslan« (K 95). Formacija poglobitno temelji na tem učenju. Srečati Boga v življenju, ki ga živimo, medtem ko doživljamo klic, je naš cilj. Pot, da bi ga dosegli, in postopne izbire pa oblikujejo formacijski proces, ki ga vsak poklicani živi v prvi osebi: ne bo treba izstopiti iz življenja, ki ga živimo, če je to življenje odgovor osebni poklicanosti. Kjer bi manjkala zavest, da pred Bogom opravljamo to, kar nam je zaupal, ne bi moglo biti nikakršne formacije, pa naj bi še toliko študirali ali še toliko let prebili v tako imenovanih formacijskih hišah in obdobjih.

2.2 Formacija, milost kot naloga

O poklicanosti in formaciji očitno ne govorimo abstraktno. Kot smo videli na začetku, obe, poklicanost in formacija, se spoprijemata z lastnimi

¹³ Prim. E. Viganò, *Opogumiti sobrate*, GVS 295(1980), 32.

izzivi, ki po mojem mnenju izhajajo iz zgodovinsko kulturnega ozračja, v katerem živimo, in iz oblike navzočnosti Cerkve in Družbe.

Kar se tiče družbenega ozračja, je nekaj prvin, ki se v protisvetlobi od blizu dotikajo izkušnje poklicanosti: na eni strani je vrednota osebe in na drugi subjektivizem in individualizem; na eni strani je dostojanstvo žene, na drugi pa dvoumnost v odnosu do nje; na eni strani je ovrednotenje spolnosti, na drugi nekaj njenih popačenih izražanj; na eni strani bogastvo pluralizma, na drugi relativizem in šibkost misli; na eni strani vrednota svobode in na drugi samovoljnost; na eni strani celota življenja, na drugi razdrobljenost; na eni strani globalizacija, na drugi partikularizem; na eni strani večja želja po duhovnosti, na drugi pa sekularizem.¹⁴

Kar se tiče Cerkve: ona bi hotela odgovoriti na izzive sedanjega časa z novo evangelizacijo, ki pa zahteva novega evangelizatorja, ki bi Kristusa predstavil kot predmet in vsebino svojega oznanjevanja, skrivnost križa kot merilo krščanske pristnosti, evangelij pa kot njegovo moč in njegovo luč. Tako bi bil sposoben skladno združiti evangelizacijo, človeško napredovanje in krščansko kulturo ter pospeševati kulturni, ekumenski in medverski dialog.

Naša Družba se je s svoje strani v teh zadnjih letih po 2. vat. koncilu poskušala posedanjiti, da bi odgovorila na te izzive, in se je trudila, da bi prenovila svojo izkušnjo poklicanosti in svoj formacijski potek; *Oblikovanje don Boskovih salezijancev (Ratio)* je s tega vidika veliko več kot zgolj listina.

Njeno temeljno spoznanje je povezanost **med karizmatično identiteto in poklicno identifikacijo**. Prepričani smo: če nam bo s formacijo uspelo zagotoviti jasno salezijansko identiteto, se bodo sobratje čutili opremljene s kovčkom vrednot, drž in meril, ki jim bodo pomagali, da se bodo uspešno spoprijeli s sodobno kulturo in učinkovito uresničevali salezijansko poslanstvo. Želim torej osvetliti predmet formacije s tega vidika.

Božji klic, ki nam je izročil mlade kot vsebino našega poklicnega odgovora, nas je zavezal, da bi živeli po določeni obliki duhovnosti, ki zahteva posebno formacijo: »Verujemo, da nas Bog pričakuje v mladih, da bi

¹⁴ Prim. FSDB 7.

nam dal milost srečanja z njim in da bi nas pripravil služiti mu v njih tako, da priznamo njihovo dostojanstvo in jih vzgajamo za polnost življenja.«¹⁵ Ker naše izkušnje z Bogom ne moremo razumeti brez sklicevanja na mlade, h katerim nas je Bog poslal, tudi naše formacije ne moremo uresničiti brez življenja v njihov blagor: »Redovniška apostolska narava salezijanskega poklica določa posebno usmerjenost našega oblikovanja, potrebno za življenje in edinstvo Družbe« (K 97).

Salezijanec ve, da je njegovo apostolsko življenje privilegirano mesto in osrednji vzgib njegovega pogovora z Bogom; kajti Bog je določil zanj tisto nalogo za vse življenje; s poistenjem z njo in njenim uresničevanjem mu bo mogel odgovoriti. »Božji klic prihaja do njega po izkušnji mladinskega poslanstva; velikokrat se prav tu začnejo hoja za Kristusom. V poslanstvu se kažejo in razvijajo darovi posvetitve. Isti vzgib ljubezni ga privlači k Bogu in ga vabi k mladim (prim K 10). Živi svoje vzgojno delo z mladimi kot bogoslužno dejanje in možnost za srečanje z Bogom.«¹⁶

Prizadevanje, da bi nam to uspelo, imenujemo formacijo; kajti »salezijansko oblikovanje pomeni poistiti se s poklicem, ki ga je Sveti Duh obudil po don Bosku, in imeti njegovo sposobnost biti udeležen pri tem poklicu, navdihovati se ob njegovi držji in njegovi oblikovalni metodi«.¹⁷

Karizmatična identiteta in poklicna identifikacija

Ravnati se po Jezusu Kristusu in dati življenje za mlade, kakor don Bosko, je povzetek poklicanosti salezijanca, njegova identiteta. Vsa formacija, začetna in trajna, je v tem, da si osebe in skupnost prisvojijo in uresničijo to identiteto. Iz nje izhaja formacijski potek in se nanjo vedno sklicuje. Identiteta salezijanca je srce vsakega formacije,¹⁸ njeno pravilo in njen cilj. »Z drugimi besedami: *salezijanska identiteta označuje naše oblikovanje*, ki ne more biti splošno, enako za vse, ampak določa njegove naloge in temeljne zahteve.«¹⁹

¹⁵ 23. VZ 95.

¹⁶ FSDB 29.

¹⁷ FSDB 4.

¹⁸ Prim. FSDB 25.

¹⁹ FSDB 41.

Cilji formacije

Formirati se pomeni poznati obliko življenja, v katero je kdo poklican, in se kar najbolj identificirati z njo. Kakor sem že poudaril, v posvečenem življenju formacija ne sovпада z vzgojnim časom pred zaobljubami, duhovniškim poslanstvom, torej z omejenim časom, ki ga ne gre ponavljati. Formacija je veliko bolj trajno stanje, nikoli končano, ki »traja neprenehoma, da bi obsegla vso osebo, srce, razum in moči (prim. Mt 22,37) in jo naredila podobno Sinu, ki se daruje Očetu za človeštvo.«²⁰

»Z oblikovanjem namreč uresničujemo karizmatično identifikacijo in si pridobivamo potrebno zrelost, da živimo in delamo v soglasju z ustanovnikovo karizmo; od prvega čustvenega navdušenja za don Boska in njegovo mladinsko poslanstvo preidemo k pravi upodobitvi po Kristusu, h globokemu identificiranju z ustanovnikom in h globokemu čutu pripadnosti družbi in inšpektorialni skupnosti.«²¹

To, kar smo poklicani postati, določa tisto, za kar se moramo potruditi, da bi postali: karizmatična identiteta izziva in vodi nalogo identificiranja, osebnega in skupnostnega, kar je formacija. Z drugimi besedami, ***cilji formacije*** za salezijansko življenje so določeni z isto salezijansko poklicanostjo; končno je Bog tisti, ki nas kliče k uresničevanju naslednjih nalog.

1. Poslani k mladim: oblikovati se po Kristusu, dobrem pastirju

Kakor don Bosko tako ima salezijanec za prvega in poglobitnega naslovljenca svojega poslanstva »ubogo, zapuščeno in ogroženo mladino, ki je najbolj potrebna ljubezni in oznanjevanja evangelija« (K 26).²²

Z odgovorom na to poslanstvo dosegamo upodobitev Kristusa, dobrega pastirja, katerega sad in naravno zagotovilo je pastoralna ljubezen.²³ Ljubiti mlade, kakor jih Kristus ljubi, »postane za salezijanca življenjski načrt«, to kar

²⁰ Kongregacija (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, 15.

²¹ FSDB 41.

²² Posebni, 20. VZ 45–49.

²³ Janez Pavel II., *Posvečeno življenje*, CD 65, Ljubljana 1996, 15: »Resnično, kdor je prejel dar tega posebnega ljubezenskega občestva s Kristusom, čuti, da je skorajda zamaknjen od njegovega sijaja.«

bo napravil za ponazoritev Božje ljubezni mladim (prim. K 2: »*Biti v Cerkvi znamenje in nosilci Božje ljubezni*«), ga bo identificiralo s Kristusom, Očetovim apostolom. »Po mladih vstopa Gospod v življenje salezijanca in zavzame v njem prvo mesto; Kristusova odrešilna skrb odmeva v geslu *Da mihi animas, cetera tolle*, ki pomeni osrednjo točko vsega njegovega življenja.«²⁴

Salezijanec postaja podoben Kristusu, ko uresničuje svoje poslanstvo, »gotovo in dokončno merilo naše identitete«,²⁵ z oratorijskim srcem,²⁶ ko odgovarja na potrebe mladih z vzgojno domišljijo in občutljivostjo. In tako v vsakdanjem življenju, ne pa v natančnem in izrednem obnašanju, »v resničnosti vsakega dne salezijanec spreminja v življenjsko izkušnjo svojo identiteto apostola mladih«.²⁷

2. Enotno poslanstvo nas napravlja brate: skupno življenje kot kraj in predmet formacije

»Živeti in delati skupaj je za nas salezijance temeljna zahteva in varna pot za uresničevanje našega poklica« (K 49). Skupnostno živeti poslanstvo ni namreč prepuščeno naši svobodni odločitvi: nismo svobodni izbrati ga in ne moremo se mu izogniti po naši želji; tudi ni spretna odločitev za večjo apostolsko učinkovitost. »Skupnostni vidik je zato *ena najbolj označujočih potez salezijanske identitete*. Salezijanec je poklican, da živi z drugimi posvečenimi brati, da sodeluje pri službi za Božje kraljestvo med mladimi.«²⁸

Salezijanec je po svojem poklicu živ del določene skupnosti in goji globok čut pripadnosti tej skupnosti. »Z duhom vere in ob podpori prijateljsstva živi salezijanec *v skupnosti družinskega duha* in vsak dan prispeva

²⁴ FSDB 30.

²⁵ 20. VZ, *Predstavitev vrhovnega predstojnika*, 31. januarja 1972, 16.

²⁶ »Salezijanec, ki se navdihuje ob don Boskovem zgledu in njegovih naukih, živi duhovno, vzgojno in pastoralno izkušnjo preventivnega sistema. Njegove odnose označuje prisrčnost ter dejavna in prijateljska navzočnost, ki spodbuja njihov protagonizem. Z veseljem sprejema napore in žrtve, ki so povezane z njegovim srečanjem z mladimi, prepričan, da bo pri tem našel svojo pot svetosti«, FSDB 32.

²⁷ FSDB 42.

²⁸ FSDB 33. »Ne moremo si zamisliti salezijanskega poklica brez občestva, ki se uresničuje v skupnem življenju članov. Skupnostna vez med člani je sestavni del njihovega življenja in delovanja kot salezijancev«, *Il progetto di vita dei Salesiani di Don Bosco*, Roma 1986, 408.

h gradnji občestva med vsemi člani. Prepričan, da je poslanstvo zaupano skupnosti, si prizadeva sodelovati v sobrati na temelju skupnega gledanja in načrtovanja.«²⁹

Ker je »usvajanje salezijanskega duha predvsem v predajanju življenja« (SP 85), pa formacija kot identifikacija s salezijansko karizmo še bolj zahteva tisto komunikacijo, ki »ima kot naravno okolje skupnost«. ³⁰ Poleg tega, da je skupnost »naravno okolje za poklicno rast«, je oblikovalno »že samo življenje skupnosti, združene v Kristusu in odprte za zahteve časa« (K 99). Živeti v skupnosti in zanjo pomeni živeti v formaciji.

3. Bog nas posvečuje: pričevati za evangeljsko korenitost

»Apostolsko poslanstvo, bratska skupnost in življenje po evangeljskih svetih so neločljive prvine našega posvečenega življenja« (K 3).

»Salezijansko duhovno življenje je globoka izkušnja, ki prejema in daje podporo obliki življenja, ki v celoti temelji na evangeljskih vrednotah. Zato salezijanec sprejema življenje v pokorščini, ubožtvu in čistosti, kakršnega je Jezus izbral zase na zemlji ... Ko raste v evangeljski korenitosti s poudarjenim apostolskim prizadevanjem, napravlja iz svojega življenja vzgojno sporočilo, namenjeno zlasti mladim, in s svojim življenjem pričuje, 'da Bog biva in da njegova ljubezen more napolniti življenje ter da potreba po ljubezni, sla po lastnini in svoboda odločanja o lastnem življenju dobijo svoj najvišji smisel v Kristusu Odrešeniku'« (K 62).³¹

Življenje po evangeljskih svetih – razen tega, da je sporočilo in metoda evangelizacije,³² je tudi »načelo identitete in oblikovalno merilo«. ³³

²⁹ FSDB 33.

³⁰ FSDB 219.

³¹ FSDB 91.

³² Prim. Janez Pavel II., *Posvečeno življenje*, CD 65, 73; 24. VZ 152.

³³ FSDB 34.

4. Poklicanost in poslanstvo: poživljati apostolske skupnosti v don Boskovem duhu

»Salezijanec si ne more celovito zamišljati svojega poklica v Cerkvi, če nima pred očmi tudi tistih, ki z njim vred izražajo ustanovnikovo voljo. Z izpovedjo redovništva vstopi v salezijansko družbo in je vključen v *salezijansko družino*.«³⁴ V njej imamo posebne odgovornosti: »ohranjati edinost duha in spodbujati k bratskemu dialogu ter sodelovanju, da bi se tako medsebojno bogatili in bili apostolsko bolj rodovitni« (K 5).

»Vsak član salezijanske družbe je animator in se usposablja za to, da bi to bil vedno bolj«,³⁵ zato ker je salezijanec. Ko odgovarja na svojo poklicanost, ga napravlja soodgovornega za salezijansko karizmo, ki jo – na različne načine – živijo drugi člani salezijanske družine. *Formacija daje salezijancu močen občutek njegove posebne identitete, ga odpira občestvu v salezijanskem duhu in poslanstvu s člani salezijanske družine, ki živijo v drugačnih poklicnih načrtih ... Občestvo bo toliko bolj trdno, kolikor jasnejša bo poklicna identiteta vsakogar in kolikor večje bo razumevanje, spoštovanje in vrednotenje raznih poklicev.*³⁶ »Oblikovanje za občestvenost v salezijanskih vrednotah pospešuje rast zavesti o nalogi karizmatičnega animiranja in usposablja za to.«³⁷

5. V srcu Cerkve: graditi Cerkev, zakrament odrešenja

»Salezijanski poklic nas postavlja v srce Cerkve« (K 6). Duhovna izkušnja salezijanca je zato cerkvena izkušnja.³⁸ Če je za don Boska bila ljubezen do Cerkve značilna lastnost njegovega življenja in svetosti, za nas »biti salezijanec pomeni močno pripadati Cerkvi.«³⁹

³⁴ FSDB 35.

³⁵ FSDB 35.

³⁶ 24. VZ, 138.

³⁷ FSDB 45.

³⁸ Prim. FSDB 82.

³⁹ *Il progetto di vita dei Salesiani di Don Bosco*, Roma 1986,120.

Salezijanec dozoreva tako, da raste v čutu pripadnosti Cerkvi;⁴⁰ zaposlujejo ga njene skrbi in težave, vključuje se v pastoralne programe in vanje vpleta mlade, živi v prisrčnem občestvu s papežem in s tistimi, ki se trudijo za Božje kraljestvo (prim. K 13).⁴¹

6. Odprti za resničnost: inkulturirati karizmo

Poklicanost salezijanca zahteva »stalno odprtost in razločevanje pred nastalimi spremembami v življenju Cerkve in sveta, posebno mladih in ljudskih slojev«. ⁴² Kakor don Bosko napravi salezijanec iz zgodovinske resničnosti tkivo za svojo poklicanost, »izziv in nujno vabilo k razločevanju in delovanju ... Skuša razumeti kulturne pojave, ki danes zaznamujejo življenje, pozorno in prizadevno razmišlja o njih ter jih razumeva z odrešenjskega vidika.«⁴³ Evangeljsko doumevanje resničnosti, še posebno mladinske ter ljudskih slojev, je dolžnost za tistega, ki hoče ustrezno odgovoriti na salezijansko poklicanost; je torej sestavni del formacijskega prizadevanja.

»Salezijanec, ki je poklican, da se utelesi med mladino določenega kraja in kulture, potrebuje *inkulturirano oblikovanje*. Z razločevanjem in dialogom z lastnim okoljem si prizadeva prežeti z evangeljskimi in salezijanskimi vrednotami lastna merila življenja in ukoreniniti salezijansko izkušnjo v določenem okolju. Iz tega rodovitnega odnosa vstajajo učinkovitejši življenjski slogi in pastoralne metode, ker se ujemajo z ustanovniško karizmo in z zedinjajočim delovanjem Svetega Duha.«⁴⁴

Formacijski postopki

»Odgovoriti na poziv Kristusa, ki kliče osebno, pomeni udejanjiti poklicne vrednote.«⁴⁵ Ob upoštevanju stoletne salezijanske izkušnje od don Bo-

⁴⁰ »Naš način življenja pripadnosti Cerkvi je v tem, da smo izvirni in zvesti salezijanci in da prispevamo k njeni rasti. Naš prispevek je v tem: biti predvsem to, kar smo.« *Il Progetto di vita dei Salesiani di Don Bosco*, Roma 1986, 122.

⁴¹ Prim. FSDB 83.

⁴² FSDB 42.

⁴³ FSDB 37.

⁴⁴ Janez Pavel II. Posvečeno življenje, CD 65, 80; FSDB 43.

⁴⁵ FSDB 205.

ska do naših dni moremo danes imeti identifikacijo na načelni ravni za dosežen cilj. Z največjim izzivom se formacija danes pogosteje sreča pri formacijskih postopkih ob vprašanju: kako iz poklicne ponudbe napraviti osebni življenjski načrt, kako preiti od cenjenih vrednot k doživetim vrednotam, kako preoblikovati salezijansko karizmo v vsakdanjo resničnost.

Priganjana od zastonske poklicanosti, je formacija živa izkušnja milosti, prej kot metodološki postopek hvaležen dar in sprejeta odgovornost po osebni pogovoru z Bogom, ki se ga ne da preložiti: po tem redu je milost Duha, osebna naloga in pedagogika življenja.⁴⁶ Božji Duh je odločilni tvorec klica in edini pravi formator poklicanega: on je začetnik pogovora s svojo ponudbo in ga zmore podpirati s svojo močjo. Formacijska dejavnost ostaja tako odprta za čut skrivnosti Boga in osebe; brez tega notranjega pogovora ni nič zagotovljenega; to še preveč dobro dokazuje naše osebno doživljanje in naša izkušnja vzgojiteljev.

Potem ko je zagotovljena prednost Duha pri formacijskem poteku,⁴⁷ salezijanska vzgojna izkušnja, smernice Cerkve in Družbe in analiza formacijskega stanja, se v teh zadnjih letih kažejo nekatere izbire postopkov, ki se zdijo nepogrešljive za doseg ciljev formacijskega poteka in za trajno gojitev poklicanosti.⁴⁸

1. Doseči osebo v globini

Formacija, »osebna usvojitev salezijanske identitete«,⁴⁹ se uresničuje s *postajanjem kakor don Bosko*, bolj kakor z *delovanjem kakor on*. To sili formacijsko nalogo prednostno v **ponotranjenje** izkušnje, ne da bi se omejili na pridobivanje novih spoznanj ali na ponavljanje formalnih in zunanjih obnašanj, ki stvarno ne izražajo vrednot, ki smo jih poklicani živeti in so le na-

⁴⁶ Prim. FSDB 1.

⁴⁷ "Poslušen Svetemu Duhu živi in dela za skupno poslanstvo in tako razvija svoje zmožnosti in darove milosti v nenehnem prizadevanju za spreobračanje in prenavljanje" (K 99). Prim. CRIS, *Los elementos esenciales de la enseñanza de la Iglesia sobre la vida religiosa* (1983), 47.

⁴⁸ Prim. FSDB 206. "To oblikovanje od znotraj je gotovo dar Duha, pospešuje pa ga ustrezna pedagogika." FSDB 209.

⁴⁹ FSDB 208.

vadne oblike prilagajanja na okolje.⁵⁰ Brez ponotranjenja pridemo v dvojno nevarnost. Prvič: formacija se spremeni zgolj v informacijo, kadar se računa na sprejemanje vrednot samo zato, ker je bilo pogosto govora o njih; drugič: formacija se poniža zgolj na prilagoditev, kadar se posnemovalno prevzame določen način življenja, ne da bi si prilastili njegove globoke vzgibe.

Ponotranjenje karizmatičnih vrednot nujno vsebuje navzočnost globokih **osebnih vzgibov** (motivacije) in postane nedosegljivo, če mu ne uspeva spremeniti karizmatične vrednote v osebno prepričanje. Le če imamo močne razloge, da dosežemo postati to, v kar smo poklicani postati, moremo odkriti kot vrednote tiste prvine, ki oblikujejo skupek salezijanskega življenja, da postane izkušnja, in jih prevzeti tako, da postanejo sonaravne našemu bivanju. Tako se doseže oseba v globini in nastopi nje- no preoblikovanje.

Skupaj s tem opazimo drug vidik salezijanske vzgoje, ki je: **izhajati iz določene osebe**, iz njene osebne zgodbe, iz njenega dotedanega razvoja v raznih smereh človeške osebe. Tako je mogoče preseči skušnjavo, da bi zaradi uporabne vrednosti vse pomešali in zravnali, ne da bi spoštovali hitrost dozorevanja oseb. Ta vidik vsebuje nalogo pomagati tako, da oseba spozna sama sebe in se sprejme, se zave svojih prepričanj in jih izpostavi razločevanju, kar je nujen pogoj za graditev na resnici in sprejemanju samega sebe. Vsebuje tudi natančno spoznanje potreb oseb in izdelavo ustrezne poti. Končno vsebuje jasen predlog načrta salezijanskega življenja z vsemi njegovimi zahtevami, ne da bi se prepuščali lahkotnemu navdušenju in prehodnim čustvom.

Poznanje samega sebe, ki je že vrednota sama v sebi, je usmerjeno v formacijsko izkušnjo soočenja osebe s poklicno identiteto, ki jo želi privzeti. Tako nastane prikaz osnovnih potez, s katerimi se želi oseba identificirati (Kristus, kakor ga je posnemal don Bosko, po besedah sv. Pavla: »Bodite moji posnemovalci, kakor sem jaz Kristusov« (1 Kor 11,1) in izhajajoč iz takega

⁵⁰ Poklicna identifikacija se zgodi v srcu osebe na najbolj notranji ravni čustev, zavesti, prepričanj, vzgibov in se ne omejuje na prevzemanje ali prenašanje vsebin in obnašanj. »Zato mora oblikovanje seči v globino same osebe, tako da bo vsaka njena drža ali kretnja tako v pomembnih trenutkih kot v navadnih življenjskih okoliščinah mogla razodevati polno in radostno pripadnost Bogu«, FSDB 208; prim. K 98.

prikaza, se zarisuje načrt duhovnega prizadevanja, ki pospešuje tisto naraščajočo identifikacijo, ki se, kakor je jasno, ne konča in velja za vse življenje.

Prva odgovornost za to notranjo identifikacijo pade na poklicano osebo. To ni prenosljiva naloga in tudi ne odložljiva. Nihče je ne more opraviti namesto poklicanega in le-ta je ne more opraviti, kadar hoče. Poklicani, prav zato, ker je poklicani in da bi odgovoril na klic, se mora res truditi, brez pridržkov, z velikodušnostjo in korenitostjo, s prepričanjem in navdušenjem. Polagoma bo dozoreval v smeri pripadnosti družini, ki ji želi pripadati, in se bo počutil doma.⁵¹

2. Poživljati enovito formacijsko izkušnjo

Formacija se uresniči nujno po dolgi in spreminjajoči se poti, v različnih skupnostih in z raznimi odgovornimi. Da bi mogla biti poosebljena in dopolnjujoča izkušnja, je potrebno, da jo pojmuje in uresničujemo kot **enovito ponudbo**, ki poteka po enotnem postopku, četudi se spreminjajo posamična dejanja in poudarki glede na razna obdobja življenja salezijanca. Izdelava ponudbe je zaupana skupnostni odgovornosti.⁵² presega posamezne želje in potrebe ter dostopno in pedagoško prenaša ustanovnikovo karizmo.

»Izogibati pa se je treba nevarnosti, da iz oblikovanja napravimo vsoto nepovezanih in prekinjenih posegov, prepuščenih delovanju posameznikov ali skupin.«⁵³ Zato mora biti formacija zamišljena **kot enoten in celovit načrt** in doživeta z miselnostjo načrta. Načrt vključuje bodisi to, kar objektivno tvori salezijansko karizmo (glavne cilje), bodisi to, kar formacija zahteva v vsakem trenutku, in formacijski posegi, s katerimi jo uresničuje (cilji vsakega obdobja, spretnosti, s katerimi jih dosega in postopki za preverjanje).⁵⁴

⁵¹ «Šele ko se salezijanec v globini srca da Bogu poklicati, ko se od znotraj identificira z merili in vrednotami poklica in se zna odreči držam, ki se temu upirajo, ko postavlja svoj načrt in pridružuje lastno življenje pravim in pristnim motivacijam, je oblikovanje doseglo svoj temeljni cilj«, FSDB 213.

⁵² «Bolj kot besedilo, ki ga je treba uresničiti, je načrt izraz in sredstvo skupnosti, ki hoče delovati skupaj v prid oblikovalnega procesa vsakega sobrata», FSDB 213.

⁵³ FSDB 210.

⁵⁴ »Vsebine, izkušnje, naravnosti, dejavnosti in močne trenutke programirajo in

Ker je formacijski postopek v službi osebe,⁵⁵ zahteva njegovo zorenje »psihološke« čase bolj kot po časovnem redu. Upoštevaajoč torej jasno pojmovanje, po katerem duhovne resničnosti niso ocenljive, mora biti formacija preverljiva na temelju **doseganja postavljenih formacijskih ciljev**. Formaciji ne gre za to, da bi presejala obdobja in dopolnjevala študijski načrt (curriculum). Gre ji pa za to, da združuje vrednote in da ohranja močno poklicno napetost. Eno formacijsko obdobje mora pripravljati drugo; prehod iz ene stopnje v drugo »označuje bolj dosego ciljev kot časovno razdobje ali potek študija ... *Ritem poklicne rasti ne pojenjava*, napetost pa vzdržujejo rastoče naloge in preveritve ob primernem času.«⁵⁶

Kot v vsakem vzgojnem dejanju je poklicani osebik, ki povezuje v enotnost vse posege, vzgibe in dejavnosti, kajti le on more povezati vse v organsko celoto okrog apostolskega načrta, ki je salezijansko življenje, tako kot je storil don Bosko, ki – po besedah don Rua – »ni napravil koraka, ni izrekel besede, ni se lotil ničesar, kar bi ne imelo za cilj rešitve mladine« (K 21).

3. Zagotoviti formacijsko okolje in soodgovornost vseh

»Usvajanje salezijanskega duha je predvsem v predajanju življenja« (SP 85). Kot je to v Jezusovem primeru z njegovimi učenci (prim. Mr 3,13–14) in pri don Bosku s prvimi salezijanci,⁵⁷ mora formacija potekati v ozračju poklicnega pogovora, vsakdanjega skupnega življenja in sprejete odgovornosti.

usmerjajo po ciljeh vsake faze in celotnega oblikovanja, s pedagogiko, ki presega nevarnost razdrobljenosti in improvizacije ali delo brez ciljev in povezav«, FSDB 212.

⁵⁵ "Salezijančeva naloga je, da že takoj od začetka zavzame jasno oblikovalno držo, dojamе cilje celotnega procesa in posameznih faz, živi prehod iz ene faze k drugi, odgovorno sprejme cilje nove oblikovalne faze, si začrta cilje in konkretne poteke ter preverja in deli z drugimi uresničevanje osebnega oblikovalnega načrta. Naloga oblikovalcev je, da sprejmejo in uresničujajo navodila inšpektorialnega načrta in si prizadevajo, da vsak kandidat, ki odgovorno živi oblikovalni predlog, sprejme le-tega kot svojega«, FSDB 213.

⁵⁶ FSDB 212.

⁵⁷ "Don Bosko kot vzgojitelj je gojil osebni odnos, toda pojavlja se predvsem kot oblikovalec okolja, bogatega z odnosi, vzgojnih podob, predlogov in spodbud (trenutki, posegi, ritmi, slavlja itn.), ustvarjalec sloga in vzgoje življenja, prenosnik načrta, ki ga morajo živeti skupaj, animator skupnosti z jasno obliko in določenimi stičnimi točkami. Valdoška skupnost s svojim preventivnim sistemom ponuja okolje, ki sprejema, usmerja, spremlja, spodbuja in zahteva", FSDB 219.

Očitno je, da je **poklicani prvi odgovoren**, »nujen in nezamenljiv prvi pobudnik lastnega oblikovanja: vsako oblikovanje ... je končno samovzgoja, samooblikovanje.«⁵⁸ »Vsak salezijanec prevzema odgovornost za svoje oblikovanje« (K 99). On je, ki mora spoznati, privoliti in sprejeti svojo poklicanost in ustrezno ravnati. To more napraviti, ko »sprejme to nalogo, vzame za izhodišče pravilo življenja in se vključi v vsakdanjo izkušnjo in v oblikovalno pot skupnosti ... Ena konkretnih oblik za izražanje lastne odgovornosti pri oblikovanju je imeti *osebni načrt življenja*.«⁵⁹

Salezijanec more najti v svoji **skupnosti** »naravno okolje za poklicno rast ... Že samo življenje skupnosti, združene v Kristusu in odprte za zahteve časa, je oblikovalno« (K 99). Seveda ni dovolj, da bi bila le neka stopnja skupnega življenja. Skupnost je ozračje formacije, kadar ji uspeva biti skupni osebek formacije, to pomeni, kadar se poveže tako, da znotraj sebe pospešuje najgloblje medosebne odnose, soodgovorni apostolski polet, strokovno usposobljenost in pedagoško sposobnost, spodbudno življenje molitve, pristno evangelijski slog življenja, skrb za poklicno rast vsakega sobrata po lastnem in skupno sprejetem načrtu, odprtost za potrebe Cerkve in mladih in uglašenost s salezijansko družino. Še posebno pa skupnost ocenjuje svojo vsakdanjo prizadevnost v vzgojno-pastoralni skupnosti, ki je »prednostni prostor za pristno rast in napeto trajno oblikovanje.«⁶⁰

Skupnosti, ki se posebej posvečajo začetni formaciji, morajo biti »ne toliko stvaren kraj ali prostor, marveč duhovni prostor, pot (itinerarij), življenjsko ugodno ozračje, ki zagotavlja primeren oblikovalen proces.«⁶¹ Vzgojne skupnosti na svoji poti⁶² so s pedagoškega vidika značilne po kakovosti njihovega formacijskega načrta, ki ga izdelajo in se z njim strinjajo

⁵⁸ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, CD 48, 69.

⁵⁹ FSDB 216: »V njem vsak sobrat začrta tip salezijanca, ki se čuti poklicanega, da bi bil in postal pot, vedno v soglasju s salezijanskimi vrednotami; občasno preverja – v dogovoru s svojim ravnateljem – napredovanje pri doseganju svojega cilja.«

⁶⁰ FSDB 221.

⁶¹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, CD 48, 42.

⁶² Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, CD 48, 60.

vsi,⁶³ in zagotavljajo prostorske razmere, ki pospešujejo poosebljanje formacijske izkušnje. Da bi skupni načrt spravili v vsakdanji formacijski tek, ustvarjajoč ustrezno ozračje, je »nujno potrebna in odločilnega pomena« čvrsta skupina **formatorjev**.⁶⁴ Učinkovitost njihovih formacijskih posegov bo odvisna od dejstva, da se bodo pokazali in delovali ne toliko kot posamezni spremljevalci, temveč kot skupina, ki predstavlja duha (»mens«) in formacijske navade Družbe in ki se strinja glede meril razločevanja in pedagogike spremljanja.

Znotraj formacijske skupine pa ima **ravnatelj** skupnosti pomembno vlogo in »še bolj obvezujočo nalogo«,⁶⁵ če je ravnatelj formacijske skupnosti, ker je odgovoren za spodbujanje poklicne rasti njegovih sobratov.⁶⁶ »Odgovoren je za osebni oblikovalni proces vsakega sobrata. Je tudi predložen za duhovnega voditelja za sobrate v oblikovanju, ne pa tudi obvezen.«⁶⁷ Kot »oče, učitelj in duhovni voditelj« (K 55) svoje skupnosti pospešuje v njej formacijsko okolje z ustvarjanjem ozračja, bogatega s salezijanskimi, človeškimi in apostolskimi vrednotami. Vzdržuje jo v drži odgovora na Božji klic in v uglasenosti s Cerkvijo in Družbo. Osebni pogovor in duhovno vodstvo ceni kot prednostno priložnost za poosebljanje poklicnosti, oblikuje in spodbuja skupino formatorjev »in poveže prizadevanje vseh v skupen načrt v soglasju z inšpektorialnim načrtom«.⁶⁸

Po svoji novosti in neodložljivosti je zanimiva predstavitev **inšpektorialne skupnosti**, ki »je oblikovalna skupnost, pa tudi skupnost v oblikovanju«.

⁶³ "Da bi spodbudila prispevek vseh, [oblikovalna skupnost] pospešuje vključenje pri izdelavi skupnostnega načrta in programiranja, skupinsko delo, pregled (revizijo) življenja in druge posebne oblike srečanja in sodelovanja. Vsak član prevzame kakšno službo, koristno za življenje skupnosti in za rast občestvenosti«, FSDB 223.

⁶⁴ FSDB 222; 234–239.

⁶⁵ FSDB 233.

⁶⁶ Prim. FSDB 231.

⁶⁷ FSDB 233: "Njegova posebna naloga je spremljati vsakega sobrata in mu pomagati doumeti in sprejeti oblikovalno fazo, ki jo preživlja. Vzpostavlja z njim pogost in prisrčen dialog, prizadeva si, da bi spoznal njegove sposobnosti, zna mu ponuditi jasne in zahtevne predloge in postaviti ustrezne cilje, podpira ga in usmerja v težavah in skupaj z njim preverja oblikovalno pot.«

⁶⁸ FSDB 233.

»Prva odgovornost inšpektorialne skupnosti v oblikovalnem okviru je *pospeševati identifikacijo sobratov*, zlasti tistih v začetnem oblikovanju, s salezijanskim poklicem in ga naprej prenašati življenjsko. Ni torej brez pomena, da se prikaže napolnjena z močnimi motivacijami ali pa brez motivov, v delovanju goreča ali utrujena.

Ozračje molitve in pričevanja, čut za skupno odgovornost ter odprtost okolju in znamenjem časa, življenje različnih nalog salezijanskega poslanstva v duhovnem poletu in strokovnosti, ponudba okolja, ki vsak dan podaja merila in spodbude zvestobe, mreža prisrčnih odnosov in sodelovanja med skupnostmi, med posameznimi sobrati, med skupinami salezijanske družine in z zavzetimi laiki v skupnosti: vsi ti vidiki sestavljajo inšpektorialno okolje za oblikovanje sobratov. To ozračje dopušča sobratom v oblikovanju, da dobijo živo izkušnjo in čutijo oporo na poklicni poti. Dragoceno pa je tudi za druge sobrate, ki čutijo spodbudo v procesu zvestobe.«⁶⁹

To formacijsko poslanstvo inšpektorije »ni zgolj stanje duha ne dejanje dobre volje; je počelo, ki organizira življenje inšpektorije in vključuje vso njeno stvarnost; izhaja iz zahtev poklicne zavesti in soodgovornosti vseh za poslanstvo«,⁷⁰ uresničuje se po celostnem **inšpektorialnem formacijskem načrtu**.

4. Dati formacijsko kakovost vsakdanji izkušnji

Poklican, da bi s formacijsko vnemo živel v kakršnih koli okoliščinah, si salezijanec »prizadeva odkrivati v dogajanjih glas Duha in si tako pridobiva zmožnost, da se uči iz življenja. Svojim **rednim dejavnostim pripisuje oblikovalno moč**« (K 119). Kajti »vsakdanja izkušnja, ki jo doživljamo z vidika oblikovalnosti, nas približuje nam samim, nam daje priložnost in nas spodbuja, da bi naš življenjski načrt bil mogoč za uresničenje«. ⁷¹

To je bila šola Jezusa z njegovimi učenci, medtem ko so bili deležni življenja, utrujenosti in počitka in medtem ko so hodili po poti v Jeruza-

⁶⁹ FSDB 226; 227.

⁷⁰ FSDB 226.

⁷¹ FSDB 251.

lem. »Don Bosko je pripisoval vzgojno vrednost vsakdanjim naporom na dvorišču in v šoli, v skupnosti in v cerkvi (prim. K 40), da bi mogli gledati in brati dogodke ter odgovarjati na razmere mladih, Cerkve in (civilne) družbe.«⁷²

Kljub temu, in to je očitno, vsakdanje življenje čisto preprosto ni formativno; obstajati morajo nekatere **danosti**, da bi moglo postati res vsakdanja pot poklicnega poistenja.

- **Navzočnost med mladimi.** »Srečanje z mladimi je za salezijanca pot in šola oblikovanja ... Stik s svetom mladih mu *vzbuja zavest o potrebnosti vzgojne in strokovne usposobljenosti*, pastoralne kvalifikacije in nenehnega posodabljanja.⁷³
- Poslanstvo med mladimi zahteva **skupinsko delo**, ki se izkaže za formativno. »Skupno delo postane zares oblikovalno, kadar ga spremlja razmišljanje, in še več, kadar je prežeto z molitvijo. Zato skupnost ustvarja trenutke in prostore, ki pospešujejo pazljiv pogled, globlje branje in vedro sodelovanje. Salezijanec je poklican, da preveri svoje temeljne motivacije z lastnim pastoralnim čutom in z zavestjo lastne identitete.«⁷⁴
- Medsebojna **komunikacija**, »kolikor je resnično izmenjava darov in izkušenj za medsebojno bogatenje oseb in skupnosti«. Zahteva se usposabljanje. »Tisti, ki sporoča (komunicira), mora premagati določen strah ali boječnost v izražanju svojih misli in čustev in imeti pogum, da drugemu zaupa. Tistemu, ki sprejema sporočilo, je potrebna sposobnost, da jo sprejme v spoštovanju osebe, ne da bi jo presojal, in da ceni razliko med pogledi.«⁷⁵
- **Medosebni odnosi** »*pospešujejo in odkrivajo raven zorenja* določene osebe in povejo, do kakšne mere je ljubezen prevzela njeno življenje in do kakšne mere se je naučila izraziti to ljubezen.«⁷⁶ Brez sposobno-

⁷² FSDB 251.

⁷³ FSDB 252.

⁷⁴ FSDB 253.

⁷⁵ FSDB 254.

⁷⁶ FSDB 255. »Neugodni odnosi, okoliščine spora, ki niso bile primerno ozdravljene s spravilo,

sti za ljubezen in brez volje za odpuščanje niso mogoči pristni osebni odnosi.

- **Družbeno-kulturno okolje** vpliva na način življenja, čutenja in vrednotenja resničnosti in posledično vpliva na osebno identiteto. Razen tega, da je potrebno dobro poznati dejanske okoliščine, jih je treba znati razlagati z Božjega vidika, da bi mogli dati odgovore, ki so v soglasju z našo poklicanostjo in poslanstvom: »Sposobnost, da bi 'videli' Boga v svetu in sprejeli njegov klic, ki ga daje po znamenjih časa in kraja, je temeljni zakon za salezijansko rast.«⁷⁷

5. *Izboljšati formacijsko spremljanje*

Formacija zahteva **spremljanje**. Poleg tega, da je temeljna lastnost salezijanske pedagogike, je nujen pogoj za posebljenje in razločevanje. Spremljanje ima za cilj »zagotavljati sobratu bližino, primerjanje, usmerjanje in ustrezno oporo v vsakem trenutku oblikovalnega poteka; pri tem je pa tudi on razpoložljiv in dejavno odgovoren za iskanje, sprejemanje in dobitvanje koristi iz teh uslug; upošteva pa, da je spremljanje lahko različnih oblik in različno močno. Ne omejuje se na individualen pogovor, ampak na celostne odnose, okolje in vzgojo, lastne preventivnemu sistemu; gre od bližnje in bratske navzočnosti, ki vzbuja zaupanje in domačnost, do oblikovanja na ravni skupine in do skupnostne izkušnje. Od kratkih in naključnih srečanj do zavestnega pogostega in sistematičnega osebnega pogovora; od primerjanja zunanjih vidikov do duhovnega vodstva in do zakramentalne spovedi.«⁷⁸

Poleg osebnega spremljanja spada k salezijanskemu slogu spremljanje *s strani vzgojnega okolja*, ki izhaja iz medosebnih odnosov, usmerjanja odgovornih in skupno sprejetega načrta. **Skupnostno spremljanje** ima zelo pomembno vlogo v živem izročanju salezijanskih vrednot. »Skrbeti

delujejo znotraj osebe, tako da zavirajo proces zorenja in ustvarjajo težave pri sami vedri in veseli podaritvi poslanstvu in Bogu.« J. E. Vecchi, *Izvedenci, pričevalci in mojstri občestva*, GVS 363, 28.

⁷⁷ FSDB 257.

⁷⁸ FSDB 258: »Odsotnost spremljanja ali spremljanje, ki ne gre v globino ali ni nepretrgano, ogrozi celotno oblikovalno dejavnost.«

za skupnostno spremljanje v službi oblikovanja sobratov pomeni skrbeti za pedagoško in duhovno kakovost skupnostne izkušnje in za kakovost animiranja in usmerjanja skupnosti. To je tako imenovano 'skupnostno duhovno vodstvo', ki skuša zgraditi skupnost, usmerjeno z jasno identiteto in pedagoško animirano, in skupnostna izkušnja, ki z najrazličnejšimi vsakdanjimi izrazi salezijanskega sloga usmerja, spodbuja in podpira. Pomeni nalogo za vsako oblikovalno okolje in zlasti za premajhne ali prevelike skupnosti.«⁷⁹

Da bi spremljanje vsakomur pomagalo sprejeti in ponotranjiti vsebino poklicne identitete, mora biti prilagojeno posamezniku. Zagotoviti mora navzočnost in predanost oseb, ki se posvečajo formaciji, njihovo usposobljenost in enotnost v merilih. V salezijanskem izročilu se osebno spremljanje uresničuje z različnimi oblikami in osebami:

- **Ravnatelj** je neposredno odgovoren »za vsakega sobrata. Pomaga mu uresničevati osebni poklic« (K 55). V času začetne formacije je ravnatelj »odgovoren za osebni oblikovalni potek«. To nalogo opravlja s *pogovorom*, ki je »sestavni del salezijanske oblikovalne prakse, konkreten izraz pozornosti ter skrb za osebo in njegovo izkušnjo«. V začetni formaciji ga opravlja »enkrat na mesec« (SP 79) in »je oblika duhovnega vodenja, ki pomaga poosebljati oblikovalni potek in ponotranjiti vsebine«. ⁸⁰
- Druga oblika spremljanja, ki jo izrecno predvideva salezijanska pedagogika, »so *občasni trenutki osebnega preverjanja* ('skrutiniji'), s katerimi **svet skupnosti** pomaga sobratu oceniti njegov osebni položaj glede oblikovanja, ga usmerja in konkretno spodbuja v procesu zorenja«. ⁸¹
- **Duhovno vodstvo** »je služba razsvetljevanja, opore in vodenja v razločevanju Božje volje za dosego svetosti; motivira in vzbuja prizadevanje osebe, jo spodbuja za resne odločitve v skladu z evangelijem in jo pri-

⁷⁹ FSDB 259.

⁸⁰ FSDB 261.

⁸¹ FSDB 261.

merja s salezijanskim poklicnim načrtom.«⁸² Po salezijanskem izročilu je ravnatelj formacijske skupnosti duhovni voditelj, predlagan sobratom, »ostaja pa jim svoboda, da si izberejo drugega duhovnega voditelja.«⁸³

- **V zakramentu sprave** je »vsakemu sobratu dano zelo praktično in osebno duhovno vodstvo, ki ga bogati učinkovitost, lastna zakramentu. Spovednik ne samo da spovedanca odveže grehov, ga spravi z Bogom in mu daje pogum in spodbudo na poti zvestobe Bogu, temveč tudi moč za zvestobo v poklicu. Prav zato je dobro, da imajo sobratje v začetnem oblikovanju stalnega spovednika, redno salezijanca.«⁸⁴

So še druge oblike osebnega spremljanja in drugi odgovorni, ki sobratu pomagajo, da v svojo formacijsko izkušnjo vključi vzgojno-pastoralne vaje in nalogo intelektualne formacije.⁸⁵ »Ključni pogoj za spremljanje je *oblikovalna drža sobrata v začetnem oblikovanju*.«⁸⁶ Končno: »Oblikovalno spremljanje se umešča *v okolje animiranja*.«⁸⁷ Izogibati se je treba, da bi tistega, ki raste, silili v tuje izkušnje, sočasno pa tudi, da bi se odpovedali svetovanju, ponudbi in opominjanju.

6. Biti pozorni pri razločevanju

Razločevanje, duhovno in pastoralno, je **nujno za vsakega salezijanca**, da bi živel poklicanost v ustvarjalni zvestobi in kot nepretrgan odgovor. To pa

⁸² FSDB 262.

⁸³ FSDB 262.

⁸⁴ FSDB 263.

⁸⁵ FSDB 264: »Oblikovalno spremljanje na različnih ravneh zahteva od tistih, ki delajo te usluge, najprej razpoložljivost in predanost; zavest, da so posredniki Gospodovega delovanja, službe Cerkve in mens družbe. Nadalje so potrebna nekatera prepričanja, drže in osnove: duhovna drža, cilj vere, vidik salezijanskega poklica in torej poznanje meril za razločevanje poklica in pogojev za živeti poklic, pedagoška občutljivost, ki pospešuje ozračje svobode, pozornost do osebe in njenih ritmov zorenja, nekatere posebne sposobnosti, ki se tičejo bodisi človeške razsežnosti bodisi duhovne pedagogike.«

⁸⁶ FSDB 265: »Vse od prednoviciata se zaveda, da je poklicna pot v prvi vrsti Božje delo, ki 'uporablja človeško poseganje'; da je salezijansko oblikovanje iskren in odgovoren pogovor s skupnostjo, ki je nosilka karizme; da samooblikovanje ne pomeni samozadostnosti ali individualne poti.

⁸⁷ FSDB 266.

je sad – kakor sem vam pisal pred časom⁸⁸ – voljnega in vztrajnega poslušanja Božje besede. V njej moremo najti odgovor, kaj Bog danes hoče od nas in kako hoče. »Iz pogostega prebiranja Božje besede so [pristni razlagalci] zajemali potrebno luč za tisto osebno in skupnostno razločevanje, ki jim je pomagalo, da so v znamenjih časov iskali Gospodove poti. Tako so si pridobili *nekakšen nadnaravni čut*,⁸⁹ torej tisti pogled vere, brez katerega »naše življenje postopoma izgubi smisel, obraz bratov se zamegli in v njih ne moremo več odkriti Kristusovega obličja, dogodki zgodovine so dvoumni, če ne celo brez upanja, apostolsko in karitativno poslanstvo razpadata v razpršeni aktivnosti.«⁹⁰

Skupnost, ki »goji evangeljski pogled na stvarnost in išče Gospodovo voljo v bratskem in potrpežljivem dialogu, z živim čutom za soodgovornost, nudi sobratom ustrezno ozračje za uveljavljanje **skupnostnega razločevanja** po ustaljeni navadi, ki utrjuje povezanost in občestvo, podpira duhovno enotnost ter spodbuja iskanje pristnosti in prenavljanja.⁹¹

V **začetni formaciji** je razločevanje služenje kandidatu in karizmi. Zato je zelo pomembno, ker gre za preverjanje gotovosti poklica, dozorevanje vzgibov, sprejemanje vrednot, naraščajoče poistenje z življenjskim načrtom, skratka, za primernost poklicanega. »Sprejem [k zaobljubam] je povzetek v tem procesu. Razločevanje se opravi v *tesnem sodelovanju* med kandidatom ter krajevno in inšpektorialno skupnostjo. Oblikovalna izkušnja izhaja iz temeljnega pogoja: iz volje, da bi skupaj izpolnili proces razločevanja v odprti medsebojni komunikaciji in iskreni soodgovornosti, pozorni na glas Duha in konkretne osebe. *Predmet* poklicnega razločevanja so vrednote in drže, ki se zahtevajo, da zrelo, veselo in zvesto živi salezijanski poklic: osnova primernosti, motivacije in pravi namen.«⁹²

⁸⁸ Prim. P. Chávez, *Božja beseda in salezijansko življenje*, »Gospod, h komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš« (Jn 6,68), GVS 386(2004),37–38.

⁸⁹ Janez Pavel II., *Posvečeno življenje*, CD 65, 94.

⁹⁰ Kongregacija (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, 25.

⁹¹ Prim. FSDB 268.

⁹² FSDB 269.

»**Razločevanje** pomeni ključno točko oblikovalne metodologije,« napravlja učinkovito prizadevanje in sodelovanje odgovornih, »tako da zagotavljajo poznanje njegove narave in njegovih značilnosti, uporabo nasvetovanih sredstev, pozornost na posebne čase ter zlasti nenehno strokovno prizadevanje vseh«, začeni s kandidatom, ki je prvi poklican, »da odkrije Božji načrt glede njega. Zato goji nenehno odprtost Božjemu glasu in delovanju oblikovalcev, usmerja svoje življenje z vidika vere in se primerja s salezijanskimi poklicnimi merili. Skuša se spoznati v resnici, se da spoznati drugim, sprejema sebe, uporablja vse posege in sredstva, ki mu jih daje oblikovalna izkušnja in bratsko primerjanje, pogovor z ravnateljem, duhovno vodstvo, zakrament pokore, preverjanje in skupnostno razločevanje«. ⁹³

Poleg kandidata, **sodelujejo pri procesu razločevanja** inšpektor in njegov svet, ki skrbijo za enotnost meril, ravnatelj, ki vrednoti napredek, ki ga je kandidat napravil na svoji poklicni poti, celotna skupnost, ki »izrazi svoje mnenje« (prim. SP 81). ⁹⁴ Vsi odgovorni morajo »*imeti pred očmi poklic in naravnost vere ter pedagoško občutljivost* in skrbeti za posebne usposobljenosti«. ⁹⁵ Imeti pa morajo tudi »*za izhodiščno točko salezijansko identiteto*, njene sestavne dele, zahteve in razmere, da jo živijo; to ni splošno razločevanje. Zahteva torej poznanje in soglasje z merili, ki jih nakazuje Družba, v prvi vrsti z merilom karizmatične kakovosti, ki skuša postaviti temelj za pristno in zvesto poklicno izkušnjo, ne gleda pa na količinske in funkcionalne skrbi, neutemeljeno navdušenje ali naloge, grajene na dvomljivi in neutemeljeni sposobnosti. Kdor sodeluje pri razločevanju, dela to v imenu Družbe, ki je odgovorna za karizmo«. ⁹⁶

Razločevanje vsebuje poznanje **postopnosti** formacijskega procesa in posebnosti vsakega obdobja, upoštevajoč enotnost osebe in njeno rast. Kljub temu se ne sme privoliti, da bi začel obdobje formacije in sprejel obveznosti »za katere kandidat ni sposoben«. Prav tako se je treba izogniti,

⁹³ FSDB 270.

⁹⁴ Prim. FSDB 270.

⁹⁵ FSDB 271.

⁹⁶ FSDB 272.

da bi podaljševali problematične ali neodločne razmere, »ki ne obetajo resnega poboljšanja«. ⁹⁷

Ker gre pri razločevanju za ravnanje, ki se ne tiče le osebnega preverjanja, temveč predvsem za poslušanje Božjega glasu, ki nenehno govori, posebno pa v nekaterih okoliščinah, se ne omejuje le na začetno formacijo, nasprotno, spremlja vse življenje salezijanca. Dejansko morejo v življenju salezijanca obstajati trenutki, v katerih se čuti potreba »po pozornejši preveritvi lastne poti, po preveritvi lastnih izbir, da jih lahko znova potrdi ali se na novo odloči za poklic ... Takrat je nadvse nujno, da sobrat opravi duhovno razločevanje, brez vseh notranjih ali zunanjih pritiskov, odprt za primerjanje; izogibati se mora osame in odločitev v samoti, si vzeti potreben čas ter sprejeti priložnosti in sredstva, ki mu jih ponujajo. Odgovorni v skupnosti morajo spoštljivo in v bratskem slogu spoznavati, razumeti in spremljati sobrata in ga ustrezno podpirati z rednimi in izrednimi posegi.« ⁹⁸

2.3 Formacija – brezpogojna prednost

Ker je formacija prizadevanje za usvajanje karizmatične identitete, je »naloga, ki traja vse življenje«. ⁹⁹ »Če je namreč posvečeno življenje samo v sebi 'postopno privzetje Kristusovega čutenja', je razvidno, da takšna pot ne more biti drugačna, kot da traja neprenehoma, da bi obsegla vso osebo.« ¹⁰⁰ Dokler klic ni potegnjjen nazaj, živimo v zadolženosti Bogu in našim naslovljencem: prav zato je celotno življenje poklic in celotno življenje je formacija. ¹⁰¹

Čeravno je res, da formacija traja vse življenje, pa njeni cilji in pota niso vedno ista. **Začetna formacija**, ki jo zaznamujejo močne duhovne

⁹⁷ FSDB 321.

⁹⁸ FSDB 276. Za spremljanje sobratov v posebnih okoliščinah prim. *L'ispettore salesiano*, Roma 1987, 390–395; *Il direttore salesiano*, Roma 1986, 268.

⁹⁹ FSDB 42.

¹⁰⁰ Kongregacija (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, 15; Janez Pavel II., *Posvečeno življenje*, CD 65, 65.

¹⁰¹ Prim. FSDB 520.

izkušnje, ki vodijo k pogumnim odločitvam,¹⁰² meri na karizmatično poistenje poklicanega, na poznanja in osebno usvajanje poklicanosti. Traja omejeno obdobje časa, razdeljenega na obdobja, ki omogočajo stopnjevit postopek usvajanja karizme in predajanja poslanstvu. »Začetno oblikovanje ... poteka od prve usmeritve proti salezijanskemu življenju do poglobitve razlogov in do identifikacije s salezijanskim načrtom, ki ga bomo živel v konkretni inšpektoriji.«¹⁰³ Bolj kot čas pričakovanja, je čas delovanja in svetosti (prim. K 105).

Trajna formacija pa temelji »v nenehnem prizadevanju za spreobrnjanje in prenavljanje« (K 99), ki nas osvobaja za učenje »vse življenje, v vsaki starosti in vsakem obdobju, v vsakem okolju in človeškem kontekstu, od vsakega človeka in od vsake kulture«. Da se damo poučiti vsakemu koščku resnice in lepote, ki ga najdemo v svoji okolici. »[Posvečena oseba] pa se bo morala naučiti vzgajati se po vsakdanjem življenju, po svoji skupnosti in po bratih in sestrah; po večnih stvareh, rednih in izrednih, po molitvi in apostolskem delu, v veselju in trpljenju, vse do trenutka smrti. [...] Osebe v trajni formaciji naj zopet postanejo gospodarji časa. Naj si ga ne podreajo, ampak naj ga sprejemajo kot dar in z modrostjo vstopajo vanj v različnih ritmih (dnevnem, tedenskem, mesečnem, letnem) svojega življenja. Iščejo naj soglasje med svojimi ritmi in med ritmom, ki ga je postavil nespremenljivi in večni Bog, ki zaznamuje *dneve, vekove in čas*.«¹⁰⁴

Dejansko je za nas salezijance trajna formacija »rast v človeški zrelosti, je upodabljanje po Kristusu, je zvestoba don Bosku, da bi tako odgovarjali na vedno nove zahteve položaja mladih in preprostega ljudstva.«¹⁰⁵ Poklicani se zavezuje z večnimi zaobljubami, da bo živel dosledno s svojo poklicanostjo, ostaja zvest sebi in se naslanja na Božjo zvestobo in na ljubezen do mladih (prim. K 195).¹⁰⁶

¹⁰² Prim. Kongregacija (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, 9.

¹⁰³ FSDB 308.

¹⁰⁴ Kongregacija (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, 15.

¹⁰⁵ FSDB 309.

¹⁰⁶ Novost življenja bomo dosegli samo, če bo trajni formaciji uspelo postati nov način bivanja v posvečenem življenju in nov način mišljenja posvečenih. Če želimo, da bi prenehalo pohujšanje posvečenih, ugaslih in brez navdušenja, togih in samozadostnih v njihovih

»Kakor za don Boska v prvih časih tako danes za družbo in za vsakega salezijanca identifikacija s karizmo in prizadevanje za zvestobo tej karizmi, to je za oblikovanje, pomenita **brezpogojno življenjsko prednost**.¹⁰⁷ Pot prenove, za katero se zavzemamo, ko gremo naproti obhajanju dvestoletnice don Boskovega rojstva, »je pravzaprav odvisna zlasti od formacije¹⁰⁸ vsakega salezijanca. Formacijo je 24. VZ čutil kot bodico, »neodpovedljivi del vzgojne usposobljenosti in duhovnosti pastirja«,¹⁰⁹ in moj predhodnik don Vecchi jo je imel za »prednostno naložbo«. ¹¹⁰ »Vložiti pomeni postaviti in vzdrževati prednosti, zagotoviti razmere, delati po načrtu, ki naj na prvo mesto postavi osebe, skupnosti, poslanstvo. Vlagati v čas, osebje, pobude in ekonomska sredstva za formacijo je naloga in interes vseh.«¹¹¹

SKLEPNA MOLITEV

Sklepam to pismo, ki ga imam za posebno pomembno, saj je od kakovosti formacije novih salezijancev v veliki meri odvisna prihodnost Družbe, s prošnjo Mariji. Bog jo je poklical, Sveti Duh jo je oblikoval, Jožef jo je spremljal poprej, nato Jezus, da je mogla rasti v veri in ostati zvesta Božjemu načrtu z njo. Prav zato, ker je bila zvesta vse do smrti Jezusa, njenega sina na križu, nam jo je dal za mater.

O Marija, mati in učiteljica vseh učencev tvojega Sina, gledamo te in občudujemo kot prvo posvečeno, ki je znala z nedeljenim srcem in z

gotovostih, neobčutljivih in hladnih za vsako spodbudo, potem je trajna formacija obvezna smer za izhod iz tega stanja.

¹⁰⁷ FSDB 5.

¹⁰⁸ Prim. Kongregacija (KUPŽDAŽ), *Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, 14; *Direttive sulla formazione negli Istituti Religiosi*, Roma 2. feb. 1990, 1.

¹⁰⁹ J. E. Vecchi, "Za vas študiram ...", *Ustrezna priprava sobratov in kakovost našega vzgojnega dela*, GVS 361, 6.

¹¹⁰ J. E. Vecchi, n. d., 21. »Moramo pa ne samo prenašati krize, temveč sejati za prihodnost«, n. d., 30.

¹¹¹ J. E. Vecchi, *Govor vrhovnega predstojnika ob sklepu 24. VZ*, v: *Zborovski dokument*, Ljubljana 1997, 248.

brezpogojno izročitvijo odgovoriti na Očetov klic. Zavedajoč se, da le Bog napravi za mogoče to, kar je po človeško nemogoče, si dopustila, da te je oblikoval in prišel vate Sveti Duh, da si spočela Božjega Sina.

Ti si v globini živela svoj najlepši poklic: biti mati Božjega Sina. Potem ko si ga rodila, si ga skupaj z Jožefom vzgajala in oblikovala, da je »napredoval v modrosti, rasti in milosti pri Bogu in pri ljudeh« (Lk 2,52). Kot prava mati si znala na svojega sina prenesti globoke drže in velike vrednote, ki so navdihovale in označevale tvoje življenje: nenehno iskanje Božje volje, njeno prisrčno sprejemanje, čeravno je nisi razumela, spreminjajoč jo slednjič v zaklad, služenje drugim, še posebno potrebnim.

Zato ne vzbuja začudenja videti tvojega sina, ko se umika na goro in prebedi noč v molitvi, najvišjem izrazu njegove vere in edinstvenem trenutku za spoznanje, kaj je Oče hotel od njega; iz tega napraviti načrt življenja, in čeprav je bil sin, se je naučil pokorščine, dosegel popolnost in postal vsem, ki so mu poslušni, počelo večnega odrešenja (Heb 5,8–9).

Ne vzbuja začudenja, da ni imel boljše zaposlitve in ni bil deležen najvišje pozornosti, ne bolj hranljivega živeža od izpolnjevanja Očetove volje (Lk 2,49; Jn 2,34). Slednjič ne vzbuja začudenja, da je svoje življenje pojmoval kot služenje: »Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge« (Mr 10,45).

Marija, ti si živela v popolni ljubezni. V tebi se zrcalijo in prenavljajo vse prvine evangelija, vse karizme posvečenega življenja. Podpiraj nas v vsakdanjem prizadevanju, tako da bi tudi mi bili čudovite priče ljubezni, kakor nas poziva sveti Pavel: »Živite vredno klica, s katerim ste bili poklicani!« (Ef 4,1).¹¹²

Ti, ki si bila dana don Bosku kot mati in učiteljica vse od sanj, ki so dale smisel njegovemu življenju, in si v njem oblikovala srce očeta in učiteljca, sposobno popolne predanosti, ki si mu pokazala področje njegovega

¹¹² Kongregacija (KUPŽDAŽ), Znova začeti pri Kristusu, CD 100, 46.

poslanstva med mladimi in si ga nenehno vodila (K 1.8), oblikuj tudi v nas srce, polno ljubezni do Boga in do mladih. Tebi se izročamo, mati in učiteljica. Od tebe se učimo biti Božji otroci in učenci tvojega Sina. Amen.

Pascual Chávez V.
vrhovni predstojnik

KAZALO

1.	Trdnost in zvestoba v poklicu, izzivi formacije.....	6
1.1	Motivacija	10
1.2	Priložnosti in antropološki izzivi.....	12
	Pristnost	12
	Svobodna izbira	13
	Življenjska zgodba.....	13
	Osebna izkušnja.....	14
	Medčloveški odnosi.....	14
	Postmoderna kultura	15
	Različnost kultur.....	15
	Osvobajajoča odpoved.....	16
	Trajna zvestoba	17
2.	Poklicanost in formacija, dar in naloga.....	18
2.1	Poklicanost: milost kot vir.....	19
	Življenje kot poklicanost	20
	Poklicanost, naloga za življenje	22
2.2	Formacija, milost kot naloga.....	24
	Karizmatična identiteta in poklicna identifikacija.....	26
	Formacijski postopki.....	31
2.3	Formacija – brezpogojna prednost.....	45
	Sklepna molitev.....	47

POJASNILO PREVAJALCA GLEDE BESEDE FORMACIJA

V uradnih salezijanskih listinah (Konstitucije, Oblikovanje don Boskovih salezijancev) so besedo *formacija* kot pedagoški in andragoški potek človeškega in redovniškega dozorevanja skoraj dosledno slovenili z besedo *oblikovanje*; rekli pa so vendar formacijska skupnost oziroma hiša. Zdi se, da strokovni govorniki bolj ustreza izraz *formacija* (Zborovski dokument 24. VZ, Ljubljana 1997; Salezijanska mladinska pastorala, Ljubljana 1999), ki se uveljavlja v novejših besedilih. V navzočem pismu vrhovnega predstojnika je zato uporabljena beseda *formacija*, toda kjer se navajajo zgoraj omenjena uradna besedila, je nujno ostalo *oblikovanje*; tej dvojnosti se prevajalec ni mogel izogniti.